

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones "Dormi secure" de tempore

Johannes <de Werdena>

[Reutlingen], um 1483

[Sermones I (prima in adventu) - X]

[urn:nbn:de:bsz:31-311751](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-311751)

Sermo. 1

Sermones dominicales cum expositionibus euangeliorum per annum factis notabiles et utiles omnibus sacerdotibus pastribus et capellanis quod alio nomine Dormi secure. vel dormi sine cura sunt nuncupati. eo quod absque magno studio faciliter possunt incorporari et populo predicari incipiunt feliciter.

Dominica prima aduentus

Sermo primus.

Occidite filie syon ecce rex tuus venit tibi in mansuetudine. **Matth. xxi.** Verba ista scripta sunt a zacharia ubi nonum eius capitulo dicitur: Exulta satis filia hierusalem. iubila filia syon ecce rex tuus. Et leguntur verba istius euangelij duabus dominicis scilicet in prima dominica aduentus et in dominica palmarum. In dominica palmarum legitur. quia conuenit illi dominice quantum ad sensum et factum historicum. Sed in dominica prima aduentus conuenit quantum ad sensum et factum allegoricum. quia allegorice per aduentum christi in hierusalem signatur aduentus christi in carnem. Appropinquauit enim dominus spiritualiter hierosolimam quam per carnis assumptionem in qua est pacis visio uisitauit illam et reconciliauit sibi: dicit ergo. Dicit filie syon etc. In uerbis istis tria sunt consideranda. Primum est quod signatur per filiam syon etc. Secundum est quis est rex iste. et quomodo appellatur. Tertium est quomodo rex iste uenit et ad quid uenire dicitur: Primum notatur cum dicitur. Dicit filie syon. Secundum cum dicit. ecce

3.

102
rextus. Tertium cum dicit. uenit. Primum ergo per istam filiam syon quolibet anima fidelis signatur. quia syon interpretatur speculum et quolibet anima fidelis est filia christi quod est speculum sine macula et candor lucis eterne Sapientie. vij. Vel filia syon dicitur anima fidelis: quia in ipsa tanquam in speculo lucet et resurgit imago dei ad cuius imaginem facta est. Gene. ij. Creauit deus hominem etc. Vere in quolibet anima fidelis refulget dei imago tanquam in speculo maxime quando est munda ab omni peccato mortali. sed quando est in aliquo peccato mortali denigrata est super carbones. Eccl. iij. de peccatoribus Denigrata est facies eorum super carbones. et alibi. Egressus est a filia syon omnis decore eius. Vel per filiam syon signatur anima fidelis que debet speculari et contemplari celestia quia sicut dicitur Job. v. Homo nascitur ad laborem scilicet quantum ad corpus: et quis ad uolandum id est anima ad contemplandum celestia. Secundum est uidere quis est iste rex. et quomodo appellatur. Iste rex christus est et appellatur iesus. id est saluator mundi. Luce. i. dixit angelus beate marie. Ecce concipies et paries filium et uocabis nomen eius iesum. id est saluatorem mundi. Rex iste christus est ipse rex est qui habet in uerbo et in semore suo scriptum. Rex regum et dominus dominatum. Apoc. xix. Ecce omnes filij regum istius seculi non sunt nisi reguli respectu illius de illo rege dicitur Isai. xliij. Dominus iudex noster. legifer noster. rex noster etc. Iudex noster dicitur quia nos omnes iudicabit. Legifer noster quia quando uenit in mundum nouam legem id est legem euangelicam nobis
a ij.

debit et reliquit. **Hec** enim est lex p̄cto/
sa glorioſa et immaculata zc. **Rex** n̄
d̄r qz nos regit. p̄s. **Dñs** regit me zc.
Iste rex quiqz p̄ditōes habuit q̄s h̄re
d̄et q̄libz rex bon⁹ et q̄libz bon⁹ xp̄ia
nus q̄ est rex ſuſcipius et ſenſuū ſuoz
ſez iuſticiā ſapiāz potentiā māſuetudi
nem z hūilitatē **Māſuetudo** iſtius re
gis noſtri oñditur in tribus ad p̄ſis
ſuiſſe **Primū** eſt i benigna pctōz ad
pniam vocatiōe et in eoz dulci recep
tiōe vtz in matheo ap̄lo et maria ma
gdalena **Itē** māſuet⁹ et benign⁹ eſt
in pctōz dulci receptiōe **Johel. ij.** cō
uertimini ad dñm deū v̄ſm qm̄ beni
gnus z miſericors eſt **Secundum** eſt
in auſcultatione et exauditione orati
onum penitentiu⁹ z clamozū pauperz
clamatiū ad eum qz dulciter exaudit
eos. **p̄s.** **Clamorem** pauperum ex
audiuit dñs **Tercium** fuit in dulci re
ſponſione **Matth. xxvij.** **Dixit** ieſus
proditori et querentib⁹ eum **Quem**
queritis. qui dixerūt **Jeſum** nazarenū
qui dixit. **Ego** ſum. **Iſtam** māſuetu
dinē debem⁹ habere. quia **Prover.**
xiij. d̄r. **Reſponſio** mollis frangit irā
ſermo durus ſuſcitat furorē. ſic certe
māſueti hereditabunt terram. **p̄s.**
Māſueti here. ter. zc. **Dicit** ergo ſi
leſyon. ecce rex tuus xp̄c venie tibi.
id eſt ad vtilitatem tuā. **iuſtus** ſapiēs
potens māſuetus et humilis. **Si**
lia ſion tuus d̄r rex iſte quia pro te na
tus pro te pauper effectus pro te fa
mem et ſitim paſſus pro te flagellis ce
ſus p̄ te vulneratus pro te mortu⁹ z
crucifixus. ideo d̄r **yla. ij.** **Maruſ**
natus eſt nobis et pro nobis fili⁹ da
tus eſt nobis z pro nobis ad mortem
dat⁹. **Tercium** reſtat cōſiderare quō
rex noſter venit et ad quid venire d̄r

Sciendum autem qz tripliciter ve
nit ſcilicet in carnem in mentem z ad
iudiciū manifeſtationem. **Primus** ad
uentus fuit multum, deſiderabilis.
Secundus dulcis et delectabilis.
Tercius eſt crudelis et terribilis. **De**
primo aduentu dicitur **ſḡgei** ſedo.
Veniet deſideratus cunctis genti
bus certe aduentum iſtum deſidera
bant patres dicentes. **ſſai. lxxij.** **Uti**
nam diſumpereſ celum et zc. **Circa**
iſtum aduentum noui regis facere
debemus quatuor que fieri ſolent cir
ca alicuius noui regis aduentū. **Pr̄mo**
qz de eius aduentu multum debe
mus gaudere ad **ſp̄hilpenſ.** **tercio.**
Gaudete in domino ſemp. **Clere** gau
dere debemus de aduētū xp̄i in carnē
ſicut ſerui de ſua libertate. et captiui
de ſua liberatione et egroti de ſua ſa
luatione. et ceci de ſui luminis recupera
tione. quia exortum eſt in tenebris lu
men rectis corde. et ſic perdit de ſua
ſaluatione. et mortui de ſua ſuſcitatio
ne. ad omnia iſta venit chriſtus in mū
dum zc. **Secundum** eſt qz circa iſtum
aduentum debemus omnes ſordes
peccatorum a cordib⁹ noſtris remo
uere et abijcere ad **Ro. xij.** **Abijcia**
mus opa tenebray zc. **Tercium** eſt qz
debem⁹ nos preparare et bonis operi
bus adornare vt digne poſſimus ad
uentū ei⁹ celebrare z ſic d̄r **Eccle. ij.**
Qui timent dñm preparabunt corda
ſua **Quartū** eſt qz debem⁹ ei munera
p̄cioſa mittere z offerre ſicut fecerunt
tres reges **Secund⁹** aduentus eſt in
mentem. de iſto d̄r **Joh. xij.** **ſed** eum
veniemus et manſionem apud eum
faciemus. **Clere** ante aduentū xp̄i in
mentē per graciā ſuimus faciles ad ſe
ducendū z debiles ad bene operādū

Sermo.

Terminus aduentus erit ad iudicij ma
 nifestationem. de quo Ps. Dominus
 noster manifeste veniet et ignis ante
 ipsum pcedet. dominus ad iudicium veniet
 ad iudi. bo. et ma. et ad hunc de om
 nibus et singulis factis rationem et
 computum. unde debemus esse pa
 rati contra istum aduentum ad reddendum
 ei rationem et potum de tribus. Primum
 est de verbis ociosis. quia sicut ipse di
 cit Mat. xij. Dico vobis quoniam de omni
 verbo ocioso quod locuti fuerint ho
 mines reddent rationem in die iudicij:
 quanto magis de mendacijs de detra
 ctionibus peccatis et iuramentis et.
 Sap. i. Qui loquitur iniquum non potest la
 tere. Secum est de peccatis factis. vnde
 Athanasius in simbolo. ad cuius ad
 ventum omnes homines resurgere habent
 cum corporibus suis et reddentur sunt et
 Tertium est de bonis collatis. Mat. xxv
 Post multum vero tempus venit dominus
 ierui illi et posuit rationem cum eo de bo
 nis sibi collatis quomodo illa custodierit et
 primo de bonis nature scilicet de anima
 et corpore. et de bonis gratie ut de
 virtutibus. et bonis fortune ut de di
 uitijs. et etiam de tempore commissio nobis
 ad agendum penitentiam. vnde dicit culli
 bet. Redde rationem villicationis tue.
 Lu. xv. Ideo debemus esse parati ad
 reddendum ei rationem de istis omnibus
 quia nescimus quando veniet Lu. xij.
 Vos estote parati. quia quia hora non
 putatis filius hominis veniet. et sicut
 dicit ibidem. Beatus ille servus quem cum ve
 nerit dominus inuenit ita facientem. i. pa
 ratum contra aduentum christi ad iudicium quia
 super omnia bona constituet eum scilicet glorie quam
 nobis pcedat iesus christus dominus noster.

Dominica secunda aduen

.ij.

tus. Sermo. ij.

Erunr signa in sole et lune
 et stellis Lu. xxi. Quomodo cum
 vnusquisque homo iudicatur in morte
 secundum merita et illud iudicium est quo
 ad homines. ideo necesse est ut fiat iu
 dicium generale vbi homines iudi
 cantur et demones et angeli. In isto
 iudicio faciet dominus. iij. que debent
 fieri in iudicio temporalia quando re
 us est captus et ad mortem iudicandus.
 Primo iudex iubet ministros tuba
 clangentes ut omnes veniant et sen
 tentiam audiant utz illinos. ij. Mori
 etur moab in clangore tube. Secun
 do scripta leguntur coram omni po
 pulo prope confessionis quid ille fecit
 ut patz Ester. xij. Duos seruos con
 fessos iussit rex duci ad mortem eo quod
 confessi fuerint quod voluerint occidere re
 gem Tertio notificat sententia iudi
 cis ab ore plata quale morte sustine
 re debz. Exo. No patiaris maleficos
 viuere super terram. Quarto obediencia
 mistroz trahentium rem ad supplicium
 vni dicit. ij. Nach. vi. His dicitis trabe
 bant rem ad supplicium Ista quatuor fa
 cere vult dominus noster iudex viuoz et mor
 tuoz. hec. iij. pbant in hoc euangelio
 Quiritates signoz tanquam tube clangen
 tes. patz celoz tanquam serui pcedabiles
 iudices eminentes tanquam reges vena
 biles. nationes euidetes tanquam profes
 siones demonstrabiles. et hec patet in eu
 gelio vbi dominus dixit discipulis suis de
 iudicio ultimo quoniam erunt
 signa in sole et luna et stellis et in ter
 ris pressura gentium pre confusione
 sonitus maris. quia belue marine ma
 gnum sonitum facient qui audiret per

a .iij.

vniuersum mun dñi et fluctuū q̄ exce-
 dent p̄tra naturalē vsum cursum suū
 vltra terminū. ar. escētib⁹ hoib⁹. i. ho-
 mines erūt macri p̄pter timorē q̄ sup
 ueniet vniuerso ordi. Nā virtutes ce-
 loꝝ. i. angeli mouebūt ad p̄patiendū
 hoib⁹. 7 tunc videbunt filiū hominis
 venientē ad iudiciū in nubib⁹ celi cū
 p̄tate magna 7 maiestate. His autē fie-
 ri incipientib⁹. i. cū hec fiant supradis-
 cta respicite 7 leuate capita vestra. Et
 dixit eis silitud. nē vt illud meli⁹ pos-
 sent intelligere. Videte ficulneā 7 om-
 nes arbores cū p̄ducūt tā fructū sci-
 tis q̄ tā p̄pe ē etas. noiat sibi ficulneā
 q̄ est p̄ma arbor q̄ estate nūciat suis
 florib⁹. Ita 7 vos cū hec videritis fi-
 eri scitote qm̄ p̄pe est regnū dei. Alimē
 dico vobis q̄ nō p̄teribit generatio
 hec. q̄ homines nascunt⁹ et moriūtur
 donec hec omnia fiant. Celum et terra
 transibunt. i. potius celū 7 terra peri-
 rent q̄ verba mea vera nō fierēt 7 sic
 patet euāgelij. Quo ad thema rede-
 undo illud euāgelij. Erunt signa in
 sole 7 luna. Nota quadruplex signū
 factū est 7 fiet in sole p̄mū signū factū
 est sub iosue. scdm̄ signū tpe ysaie. ter-
 cium signū tpe passionis xp̄i. quartū
 signū fiet in iudicio. et ista quatuor si-
 gna debent bene notari p̄pter doctri-
 nam singularem 7 spūalem. Prīmū
 signū factum est sub iosue de quo legi-
 tur in li. Iosue p̄ figurā. i. doctrinā spi-
 ritualē vnde qm̄ iosue debebat filios
 israel ducere ad terrā p̄missionis ve-
 nerunt. v. reges paganorū cum exer-
 citibus eorū vt impedirent eos. sed io-
 sue pugnabat p̄tra eos adiutorio dei
 7 sol iam declinavit ad occasum. 7 cla-
 mauit iosue cū tota fide: Sol ne mo-
 uearis donec habuerim⁹ victoriā cō-

tra inimicos nostros. sol obeduit ei
 7 stetit ad spaciū vni⁹ diei donec oēs
 inimicos vinceret. Ita moraliter sim-
 p̄līm. Quocunq̄ scripta sunt ad no-
 stram doctrinam scripta sunt in anti-
 qua lege: et facta sunt ad n̄fraz doctri-
 nam in lege noua. Filij israel sunt fide-
 les qui intendūt ire post hanc vitam
 ad terrā p̄missionis eterne. sed. v. re-
 ges cum suis exercitibus impugnat⁹
 nos. i. v. sensus corporis scz visus au-
 gu. tac. 7 odo. Exercitus eorū est mōs
 dyabolus 7 caro p̄pria. sed iosue. i. q̄
 libet fidelis debet cū tota fide deū in-
 tēptatione orare. sol ne mouearis sed
 stes tādū donec habuerim⁹ victoriā
 Sol iste ē iesus xp̄s qui dr̄ sol iusticie
 ne mouearis s̄z stes mihi i adiutorij
 Et qm̄ xp̄s sol iusticie ita deuote inuo-
 catur. tunc patus erit semp̄ hoim̄ in-
 uare. p̄pterea ad clamorē iosue stare
 fecit solē. 7 hoc patet de sancto antho-
 nio qui fuit multipliciter temptat⁹ et
 a dyabolo in corpore laceratus. sed
 stetit xp̄us verus sol sup̄ eum. et dixit
 anthoni⁹. Ubi eras bone iesu. r̄ndit
 Ego sum hic 7 steti supra te. sed volui
 p̄bare fidē tuā Ideo qm̄ ip̄m oramus
 sp̄ stat vt gr̄am nobis infundat. Sei-
 cundū signū solis legitur. iij. Reg-
 um. Factū ē verbū dñi ad ysaia pro-
 phetā. Uade 7 dic ezechie regi vt di-
 sponat domui sue q̄ moriet⁹. qui fecit
 sim̄ p̄ceptū dñi 7 dixit ezechie Dispo-
 ne domui tue q̄ morieris. et ille ver-
 tebat se ad parietem et fleuit fletu ma-
 gno. 7 domin⁹ vidit lacrimas suas 7
 dixit. Uade et dic ezechie. Ecce vidi
 lacrimas tuas addam tibi. xv. ānos
 ad vitam tuam. Et cū propheta hec
 sibi diceret petijt signum in sole ita q̄
 sol per. x. gradus iuit retrosum. Ita

Sermo.

iiij.

moraliter ezechias infirmus corpali si-
 gurat gen^o hūanū spūaliter infirma/
 tā in aīa 7 sic ezechias fleuit fletu ma/
 gna p vita 7 rogabat deuotissime ita
 pīarche 7 pbe p vita et liberatiōe
 toci^o mōi generis hūanū clamantes
 erāt illd ysa. Et nūc dirumpet celū 7
 desc. 7 hūis exau. vo. eoz vñ ait illud
 ps. Propter genuitū pau. nūc exur
 dicit do. 7 cum nos voluit de eterna
 morte liberare fecit signū i sole diuina
 tis ita q per. r. gradus iuit: retrosum
 Primus fuit pīmus chorus angeloz
 et supīmus seraphin q tam ardēter
 in diuino amore adherent deo laudā
 do ipm. Secūds gradus cherubin qui
 p subtilitatem scientie secreta diuina
 contemplant. Terci^o gradus throni
 in quibus deus sedet vt iudicio suo
 discernat Quartus gradus dñatōes
 qui tante dignitatis sunt vt alijs pre
 sunt et p diuersis causis mittantur ad
 nos. Quintus gradus est prātes q tā
 te potentie sunt vt malis angelis re/
 sistant et puniāt in hoc mūdo q eccle
 sam dei impugnat Sextus est virtu
 tes q hñe magnā prātem a deo mira/
 cula faciendī. Septim^o grad^o est pñ/
 cipat^o q ad hoc mittunt vt pncipes
 mōi custodiant et informant. sed heu
 eos audire nolūt: Octauus est archā
 geloz qui mittunt vt puicias regāt
 et magna nobis reuelent. Nonus est
 angeloz quoz officū est hōes custo
 dire vtz in ps. Angelis suis mādauit
 de te vt cust. rē. Decimus gradus est
 homies ppter quos misit pīum fili
 um qui se humiliavit formā serui acci/
 piens 7 hoc fuit signū q nos deberet
 redimere a morte eterna. 7 iste sol ori
 ebatur in natiuitate ei^o occidit i passi

one et reuersus est in locū suū in ascē
 sione 7 hoc est sedm signū solis Terci
 um signū solis factū est tpe passionis
 xpī d quo legitur in euā. Lu. 23. hōr hora
 sexta vsq ad nonā tenebre facte sunt
 per vniuersam terrā 7 sol obscuratus
 est et ista obscuratio non fuit ecclipsis
 sed miraculose. Hoc signū fecit dñs
 ppter tres causas. Primo vt se vez
 deū oñderet q solem creauit nā tanta
 fuit i quozdam iudeoz corde duritia
 vt de signo nō curabāt 7 iō ceci fūerūt
 7 ceci manēt in intellectu vsq in die
 iudicij. Secdo vt fideles suos ad com
 paciendū incitaret. Quā sol naturalis
 luxit cum suo domino. quātomagis
 nos xpiani qui redempti sumus sua
 sanctissima passione. Tercio xpc solē
 obscurauit in passione vt impios ad
 pñiam vel patientiā reuocaret. sicut
 multi fecerūt vt piz in euā. vbi dicit
 q illi qui venerūt ad spectaculū illud
 vñs lignis pcutiebāt pectora sua et
 reuertebantur. quare pcutiebant pe
 ctora. certe hoc est signū pñie. Ita eti
 am et nos pñiam p peccatis faciam^o
 sed duriora sunt corda sapis qui sequi
 ad penitendū nolūt. Quartū signū
 solis fiet in iudicio extremo quādo ce
 li mouendi sunt et terra. de quo signo
 dicit Mat. Statim post tribulationem
 dicit illoz sol obscurabit. Ista obscu
 ratio solis nō erit per interpositionē
 lune vt ecclipsis sed virtute diuina 7
 ppter peccatores dānandos et nō
 lucebit ampli^o sup terrā. hui^o figurā
 legitimus Ezech. xi. dixit dominus ad
 ezechielē Fili vade ad regem pharao
 nem et sume sup eū lamentū et dic ad
 eū. Ecce hac dicit dñs: ex quo tu assi/
 mulat^o es leoni 7 draconi q ē in mari
 a iiij.

l. m. 21

Sermo.

expandā sup te rethe meū et extrahā
 te et pyciam te in terrā 7 irrigabo ter
 ram fetore sanguinis tui 7 operiā sup
 te cum extinctus fueris celos ne plu
 ant et solem nube tegā et luna nō da
 bit lumen suū. et gladius regis babi
 lonis veniet tibi et plangent te omnes
 tribus terre. ita moraliter p hunc re
 gem egipti notat peccator q tenebro
 sus est in peccatis ad quē dicunt pōi
 catores. assilatus es leoni ppter pec
 cata manifesta. 7 assilatus es draconi
 ppter peccata occulta. vñ ait Grego.
 Leo apte irascit draco occulte insidia
 tur expandā rethe iudicio eterno et
 extrahā te de mari hui⁹ seculi. 7 iriga
 bo terrā cū fetore pctōz tuoz. 7 cum
 extinct⁹ fueris. i. expulsi a facie mea
 nec sol. i. naturalis nec sol diuinitatis
 dabit tibi amplius lumen suū. Ideo
 quo ad thema. Erunt signa quattuor
 salutationis incarnationis redemptio
 nis et eterne damnatiōis.

Dominica tertia aduent⁹
 Sermo .iij.

Quoniam audisset Iohes in vin
 culis opa xpi mittēs duos
 discipulos. Math. xi. Qui
 dem⁹ qñ hō est in vinculis et in loco
 obscuro tunc nō potest esse letus. In
 tra illud qd̄. qd̄ osuerunt me in lacu
 inferiori in tenebris et in vmbra mor
 tis. tunc homis illius desiderium est
 ab isto vinculo absolui et ad lucē ve
 nire. Ita fuit Iohes baptista qui fuit
 quadruplici vinculo ligatus de qui
 bus desiderabat absolui Fuit enim in
 vinculis sui ppter corpus vbi anima
 sedebat in carcere. vñ d̄plis. Quis
 me liberabit de carcere mortis hui⁹
 Secōdo in vinculis hui⁹ mūdi. Tercō
 fuit in vinculis deserti vbi corp⁹ suū

ijj.

velut in vinculis castigauit ne macu
 laret suā sanctam vitam. Quarto fuit
 in vinculis herodi. Ideo misit duos
 discipulos de discipulis suis ad xpm
 vt ipm interrogarēt vtrum iohānes
 deberet annūciare christi aduentū ad
 limbū sanctis patr⁹ h⁹ sic p̄nunciauit
 aduentū xpi in mur. dū. et de hoc dic
 in euan. hoc. Iohānes em̄ exiit de
 fertū et p̄dicauit peccatorib⁹ p̄niam
 et increpauit herod⁹ in di. Non licet
 tibi h̄re vxorē fratri s tui. p̄niam age
 ppter hoc posuit eū in carcerem et io
 hānes habuit aliquōs discipulos qui
 ipm sequebant ppter sanctitatem vi
 te et doctrine ei⁹. vt p̄t̄ in euāgē. In
 illo tpe Lū audisset iohes in vinculis
 opa xpi mittens duos de discipulis
 suis vt dicerent Tu es qui venturus
 es an alium expectatus. q. d. debeo
 existentib⁹ in limbo dicere tuum ad
 uentum qz mori deb to in carcere pro
 pter veritatē. et rñd̄ ms iesus ait illis
 Euntes renūciate iohanni que audi
 stis et vidistis. ceci vidēt claudi am
 bulant leprosi mūdi. tur mortem relin
 gunt. pauperes euāgelizant. i. pecca
 tores cōuersi sunt 7 iudicant sanctum
 euangeliū et ait iesus. Beatus qui nō
 fuerit in me scandalatus. i. qui non
 recedit de fide sed p̄manebit vsqz ad
 finem. Et tunc illis a beatis dicit
 iesus dicere ad turbas de iohē. Quis
 existis i deserto videte arūdinem v̄e
 to agitātā. q. d. Iohes nō est q̄si arū
 do q̄ a vento inqueat qd̄ existis vide
 re boiem mollib⁹ v̄stū certe nō qz
 iohānes vestimētū h̄t de pilis cati
 loz q̄ mollib⁹ v̄stū h̄t i domb⁹ regū
 sunt. sed qd̄ quis v̄idere p̄phetā e. r
 te iohes epl⁹ q̄ apl̄ ia qz qd̄ p̄p̄tē p̄p̄tē
 cabāt hoc iohes d̄. q̄to demōstrābat

Sermo

iii

hic est em̄ de quo scriptū est Ecce mit
 to angelū meū ante faciē tuā q̄ prepa
 rabit viam tuā ante te. ecce euangelū
 Quo ad thema: Cum audisset iohes
 in vinculis opa xpi. In sp̄ali est no/
 tādū q̄ quadruplex est vinculū i qui/
 bus oēs hoies ligant̄ p̄mū vinculū ē
 amoris. scdm̄ pudoris terciū hono
 ris. quartū horrozis ⁊ eterne damna
 tiōis. p̄mū ē vinculū amoris quo
 om̄ia ligant̄ ad diuinū amroē vt de ū
 sup̄ oia diligant de hoc vinculo dicit
 iplius. Habeatis dilectiōez que est
 vinculū pacis isto vinculo fuit ligat⁹
 apl's Paulus cū diceret Neqz mors
 neqz vita neqz gladi⁹ neqz timor po/
 terit me separare a caritate xpi. De quo
 vinculo amoris legimus figuram .i. *Calo*
 Reg. vbi legim⁹ q̄ dauid vicit goliā
 in v. lapidib⁹ ⁊ liberauit pplm̄ iraeli
 t̄cum de p̄tate golie ⁊ inimicorū p̄te
 rea ionathas filius regis saul inijt pa
 cū cū dauid ⁊ q̄li vinculo amoris in
 ter se colligabant̄ q̄ erant ambo tan/
 ti amici q̄li haberēt vnā aiām . et iona
 thas exiit se tunicā suā ⁊ induit eam
 dauid. Ita moraliter goliā est dya/
 bolus qui obsedit ciuitatē nr̄i corpis
 vndiqz ⁊ nutrit aiām nr̄am capere sed
 dauid manu fortis .i. iust⁹ homo deū
 diligens vincit goliā .i. dyabolū in v.
 paratib⁹ p̄nie videlicet in cōfessione cō
 tritione ⁊ satisfactiōe ieiunio ⁊ orōe
 ⁊ liberauit aiām suā de p̄tate dyabo
 li ⁊ ito eo ionathas .i. xpc̄ filius altissi/
 mi regis ip̄m̄ incm̄ diligit q̄ colliget
 se cū eo .q̄ vinculo dilectiōis ⁊ induit
 eum vestimento salutis vt in die iu
 dicij honeste valeat ambulare vt ptz
 fin aplin vt p̄as dictū est: Scdm̄ est
 vinculum pudoris peccatorum . de
 isto vinculo dicit Dauid in ps̄. Di

rupisti dñe vin. mea. ⁊c. Istud vincu
 lum soluitur per bonam operacionē
 Et̄ ysa Captiua filia syon solue vin/
 cula colli tui. Syon dicit̄ speculum ⁊
 significat aiām deuotā q̄ est speculum
 sancte trinitatis. ideo ps̄lic̄ p̄pha di.
 Solue vincula colli tui. It̄. ap̄loz.
 Petr⁹ sedebat in vinculis cathetus
 duabus cōstrictus . sed venit angel⁹
 ⁊ excitauit eum di. Surge ⁊ sequere
 me. ⁊ secutus est eū ⁊ cum venisset ex
 tra portam ait. Nunc scio vere quia
 misit dñs angelū suū ⁊ liberauit me
 de manu herodis ⁊ de omni expecta
 tione iudeoz Ita moraliter peccatoz
 dñ in tenebris peccatoz est cathetus
 ferzeis vel vinculis cōstrictus . venit
 angelus dñi .i. gratia dei sibi inspirās
 ⁊ dicit . Surge velociter a peccatis
 tuis ⁊ sequere me p̄ cōtinentiā ⁊ per
 viam innocentie. Accipe vestimentū
 salutis quod amisisti per culpā . ⁊ sic
 educitur de vinculis ad viam rectā
 que tendit ad eternam salutē . ⁊ tunc
 peccatoz cogitās p̄terita peccata ait.
 Nunc scio vere qz misit dñs angelū
 suū ⁊ liberauit me de manu herodis
 id est dyaboli. ⁊ de omni expectatiōe
 plebis iudeoz .i. dñatorz . vnde dicit
 beatus Aug⁹. Eductus per graciām
 diuinā de vinculis peccatoz meo/
 rum p̄uersus vidi abissum in quo ia/
 cueram. ⁊ sic patet scdm̄ vinculum.
 Terciū vinculū est honoris ⁊ istud
 est triplex vt patet Sapie. Vinculū
 triplex difficile rumpitur . huius figu
 ram legimus q̄ romani depingebant
 amorem mundi ad modū pulcre mu
 lieris stantē i circulo aureo i quo erat
 scriptum literis aureis. Quid sum di
 scerne. cū scieris fuge. ⁊ desideria sper
 ne. sic multi sc̄ri fecerūt ⁊ dō adhefēt

cap lo xvij

Sermo

vñ dñs. Nihil adherere deo bonum
 est. Itē scribatur iuxta Recedo scz
 a deo cū amor me trahit p' vinculum
 supbie. Itē scribatur in illa pte Sum
 carus dñi viuo qz mōs diligit qd suū
 est sed p' mortē valde amar' est. Itē
 scribatur in tertia pte imāgis. Ludo
 illudit em hoiez et intm decipit q' di/
 scernere vcz nescit vtz de duob' vi/
 ris quoz vñ' vocauit aliū et dixit ad
 eū. Mihi frater et cultello ipm occi/
 dit. ita heu mltos iā occidit & decipit
 amor h' mūdi. Itē scribatur in quar/
 ta pte imāgis. Excedo mentē et hoc
 patet de salomone c' mentē excessit
 amor mūdi et sic ipm ligauit q' deos
 alienos adorauit ppter amorē mūdi
 et sic bñ p' q'libz dicere quē ligauit vi/
 culū amoris h' mundi. Funes pctōz
 circūplexi sunt me. Quartū vinculū
 ē horrois et eterne dānatiōis d' quo
 viculo ait dñs Mat. ix. Ligatis mani/
 bus & pedib' p'icite eū i tene. exteri.
 vbi erit stridor den. de isto viculo le/
 gim' figurā in li. Dan' Uidebā & ecce
 arbor in medio terre alta nimis quia
 summitates ei' celos tangebāt. aspe/
 ctus ei' ad terminos orbis terraz & fo/
 lia ei' pulcra et fructus ei' nimis sua
 ues. sub vmbra ei' aialia & bestie et in
 ramis ei' volucres celi. et ex ea vsci/
 tur ois caro. et vigil sanct' descendit
 de celo et fortiter clamauit. Succidi
 te arborē p'scindite ramos ei' dissipa
 te fructus ei' et fugiant bestie & volu/
 cres de ramis. sed et germen radicis
 ei' viculo ferreo ligate & cor fere def/
 ei. Ita moraliter arbor i medio terre
 est pctō: i medio pctōz h' mūdi q' al/
 rus ē qz peccare nō desinit magn' qz
 magna cōmittit fortis qz fortis i ipis

iiij

vicijs laborat aspectus eius vsqz ad
 terminos vniuerse terre qz d' pctō suo
 nō erubescit. folia eius pulcra .i. laus
 hūana fructus ei' nimis delectabiles
 bona tpalia subter bestie requiescūt.
 carnales delectatiōes in quib' vicit
 vt bestia. volucres celi i ramis. i. bōa
 spūalia vt est intellect' voluntas me/
 moria et septē dona spūsancti & ex ea
 ois caro vscitur. qz nutrit suam car/
 nem et multos pctōres carnalr vñē
 tes. huic sic viuenti cōminat duplex
 pena videlicet mortis tpalis. i. natu/
 ralis & mortis eternalis vñ sequitur.
 Vigil de celo. i. dñs q' vigilat sup nos
 clamat ad angelos suos. Succidite
 arborē istā. qz fm euan. Omnis arbor
 que nō facit fructū bonum excidetur
 Joh: Securis est iā ad radicē posita
 rami p'scinduntur. i. v. sensus corpis
 folia. i. leticia mūdi & laus hūana fru/
 ctus dispergunt .i. bona sua tpalia vt
 p'z in ps. Relinquit alienis diuitias
 suas volucres q' sunt dona spūalia re/
 cedūt vics sapia intellect' voluntas
 et memo: i. rē. Radix. i. aia ligat' vicu/
 lo ferreo in eterna dānatiōe. iō frange
 vinculū culpe liga te viculo amoris
 et fuge vinculum horrois rē.

Dñica quarta Sermo. iiij.

Me est qui post me venturus est. Jo/
 hannis primo: Rota q' videmus ad
 oculum in istis naturalibus quando
 aliquis princeps magnus vult no/
 uam terram intrare vbi dui non sūt
 nuncios solennes solet p'cedinare
 vt quisqz valeat se preparare vt cū ho/
 noze tali pncipi valeat obuiare: Ita
 dñs n'r rex celi et terre q' vt ait Joh. in

Sermo.

.iiij.

Ipoc. in vestimēto suo scriptū habz
 Rex regū ⁊ dñs dñantium. et voluit
 in hunc mundū intrare et dyabolum
 de suo regno extirpare. voluit solen
 nem nunciū scz sanctū iohem bap̄ti:
 velut angelū p̄mittere qui suū adue
 tum mūdo int̄maret. ait ergo. Ip̄e ē
 q̄ post me ventur⁹ est. Quō autē iude
 is aduentū xp̄i insinuavit patz in euā
 gelio hodierno. qz iohānes baptista
 erat in deserto circa iordanē et p̄pter
 sanctitatē vite sue noluit cōuersari in
 mūdo. tunc iudei credebant ip̄m esse
 xp̄m vtz in euangelio. In illo tpe
 miserunt iudei sacerdotes aliquos ⁊
 leuitas in hierusalē ⁊ dixerūt. Itē ⁊ in
 terrogate iohem Tu q̄s es. xp̄s es. et
 iohānes p̄fessus ē veritatem dicēdo
 Ego non sum xp̄s. Itēz interrogave
 runt eū. Quid ergo es helias es tu.
 ⁊ dixit. Nō sum helias. ⁊ itēz dixerūt
 p̄pha es tu. r̄ndit. Non. dixerūt ergo
 ei. Quis es vt r̄sum demus his qui
 miserunt nos quid dicis de te ip̄o. ait
 iohānes. Ego sum vox clamātis in d̄
 sero dirigite. i. p̄parate viam dñi sic
 ait ysaias. et qui missi fuerāt erant ex
 phariseis. et interrogauerunt eum ⁊
 dixerūt. Quid ergo baptistas si nō es
 xp̄us neqz helias neqz p̄pheta. r̄ndit
 eis iohes. Ego baptiso vos in aqua
 medius autē v̄m stetit quē vos nesci
 tis. i. xp̄s qui mediator est inter hoies
 ⁊ deū quē vos nō vultis cognoscere
 ip̄e est qui ventur⁹ est. non sum di
 gnus vt solūā corrigiā calciamēti ei⁹
 ⁊ hoc dixit in figurā humilitatis. hec
 facta sunt in berthania regiōe deserti
 trās iordanem vbi iohes erat bap̄ti
 sans. ⁊ sic patet euāgelii q̄ iohānes
 p̄cursor erat ⁊ nunciū aduentū dñi
 p̄clamando vtz in themate. Ip̄se est

qui ventur⁹ est Nota qz q̄druplex est
 aduent⁹ dñi. quia p̄mo venit in vte
 rum virginis velut rex in ortū. sc̄do
 venit in mundū sicut medic⁹ ad egro
 tū. tercio venit in mentē sic amic⁹ ad
 amicū. quarto venit ad iudiciū sicut
 iudex ad sententiam. Primo dico qz
 xp̄s venit in vterū virginis sicut rex
 in ortū deliciosum. Nā videm⁹ qz isti
 magni reges habēt circa sua castra or
 tos deliciosos ad quos intrāt ad spa
 ciandū. ita vterus marie virginis fu
 it ortus deliciosus regis eterni p̄pa
 ratus. vñ ip̄a ait i Lan. Veniat dile
 ctus meus in ortū suū. Ortus delici
 osus debet esse bene p̄clusus ne bestie
 intrēt. Iste fuit ort⁹ marie bene clau
 sus. vñ ip̄e ait. Ortus cōclusus soroz
 mea sponsa ortus cōclusus. dicit bis
 p̄clusus p̄pter duplicē castitatē. Fuit
 em̄ extra quo ad. v. sensus corporis
 videlicz visum gustū odoratū tactū
 et auditū custodia angeloz vallatus
 iste ortus. ita qz nec leo supbie nec vz
 sus auaricie nec vulpes dolositatis
 intrare potuit. Itē fuit p̄clusus ab in
 tra ita qz mens ei⁹ nulla mala cogita
 tione potuit maculari In isto orto fu
 erunt tres flores videlicz viola rosa
 et liliū. Viola significat humilitatem
 q̄ est p̄mus flos annuncians estatē
 Hunc florē inuenit gabriel cū ad eā
 intrauit dicēs. Ave maria gratia ple
 na rē. respondit humiliter. Ecce an
 cilla domini fiat mihi in verbum tu
 um. Secundus flos est liliū ⁊ signi
 ficat castitatem que fuit in vtero vir
 ginis. Unde ait de ea in Lan. Sicut
 liliū inter spinas sic amica mea rē:
 Tercius flos in hoc ortu fuit rosa ca
 ritatis. vnde dicit Sapiencie. Qua
 si plantacio rose in iericho. ⁊ sic patz

Sermo.

primū. Secūdo venit in mundū sic me-
dicus ad egrotum. Nam videm⁹ q̄
quādo aliquis homo esset infirmus
vsq; ad mortē et si quis nunciaret si-
bi medicum venire qui posset eū bñ
sanare de hoc multum gauderet. ita
hūanitas fuit infirmata vsq; ad mor-
tem eternam sicut Dauid dicit in ps.
Multiplicate sunt infir. rē. Sed ipse
medicus christus in hunc mundum
venit curare gen⁹ humanū. ideo ait.
Breg. in ser. de aduentu. Magnus
iacebat infirmus. ideo magn⁹ venit
medicus qui est xp̄s. i. Thim. i. Fide-
lis sermo et omni acceptiōe dignus
Venit eū xp̄s in hunc mundum pec-
catores saluos facere ad Thim. i. Nō
ex operib⁹ iusticie que fecimus nos
sed fm magnā misericordiā suam sal-
uos nos fecit: Q̄ in quāta miseria dā-
nationis eramus. deū offēdebam⁹
et ipse in nullo nobis fuit obligatus in
nullo nos indiguit. et tñ ppter nos
venit in mundum vbi tot incōmoda
et tantam mortem sustinuit Ecce quā-
ta misericordia venit deus ad hoies
dñs ad seruos. diues ad egenos. po-
tens ad infirmos. sapiens ad stultos
bonus ad impios. medicus ad egro-
tos. et ex Ezech. patet per hoc vbi di-
citur. In quacūq; hora peccōr̄ igem⁹
erit ei⁹ peccā nunq; recordabor. Job.
Deus verax est implere que pmisit.
Sequitur correlariū q̄ de⁹ nos nun-
q; dānabit: Sed timeo q̄ nosmet ipsi
p peccata nostra dānabim⁹ nosmet
iplos si nō puerimur ad veniam per
verā et integram p̄fessionem: et ideo
xp̄s venit in hunc mundū vt nos sa-
net sicut medicus: vt; in euangelio
Lu. Homo quidā descēdebat a hie-
rusalē in iberico et incidit in latrones

.iiij.

qui ipsum spoliauerunt et vulnera-
uerunt vsq; ad mortem et semiuuū
reliquerūt eum. venit autem rē. Post-
stea venit samaritanus qui misero-
dia motus est super illum infirmum
et lauit eum vino vulnera eius et in-
fudit oleum ipsum sanando rē. Ita
moraliter homo iste qui descendit a
hierusalem in iberico est humanitas
descendens ppter peccatum de sta-
tu in nocente in statum miserie. et in-
cidit in latrones. i. spiritus malignos
qui ipsum velut latrones virtutib⁹
spoliauerunt et vsq; ad mortem ani-
me vulnerauerunt. quod queritur.
ysa. di. Vulnerati eramus ppter
peccata nostra. sed sacerdos. i. lacer-
dores antique legis ipsum curare nō
potuerunt. nec leuita. i. patres legis
nature. sed venit samaritanus. i. me-
dicus noster iesus xp̄s qui iam mor⁹
infudit vinum sue humanitatis mi-
te cum deitate et cum oleo misero-
die in vulnera nostra et sanauit nos
medicus. ideo ait ysa. Vulnerati era-
mus et eius liuore sanati sumus et sic
patet scdm q̄ xp̄s in hunc mundum
vt medicus ad infirmum venit. Ter-
tio dixi q̄ xp̄s venit in mentem hois
velut amicus ad amicum. Videmus
ad oculum quādo aliquis habet ami-
cum ad ipm venire volentē et in om-
nibus dicere cupientem solet se pre-
pare. suum hospiciū quantū videli-
cet ordinare. Ita spūaliter xp̄s ver⁹
amic⁹ n̄r q̄ magnā amicitia circa nos
ostendit. qz p nobis in vera amicitia
mortem sustinuit: vñ dicit in p̄rouer-
b. amico fideli nulla est p̄paratio. et ille
amicus libenter cotidie veniret ad
nos gratiam suam nobis infunden-
do si nos essemus parati. vt ipse ait

Sermo

Apoca. Ego sto ad hostium et pulso.
 si quis mihi aperuerit intrabo et ce/
 nabo cum illo. **Q** quantum excitatur
 anima deuota in aduētu illius amici
 Unde Zacharias ait. Gaude et leta
 re filia syon. qz ecce uenio ait dominus
 Filia syon est aia deuota que debet de
 um diligere corde puro. Cor em̄ fm̄
 phm̄ est in medio corporis positum.
Q quantum anima gaudere potest
 de aduentu tam nobilis domini tam
 utilis hospitis sicut solet gaudere sp̄s
 de sponsa sibi amicabili. eger de
 aduentu fidelis medici. amicus de ad
 uentu fidelis amici. **I**pe christus est
 sponsus quo nullus dicit speciosior.
 Unde dauid. Speciosus forma pre
 filijs hominū. Medicus quo nullus
 peritior ad sanandum quia solo uer/
 bo sanat. Mat. viij. Domine dic unū
 uerbum et sanabitur puer me. **E**cce.
Minico fideli in christo nulla est com/
 paratio dignior auro et argento. **U**nū
 uij. Regū. quedam domina ait ad vi
 rum suum. **D**ñe volumus ppham
 dñi heliseū inuitare rñd it placet mihi
 tūc purgauit domū preparauit cubicu
 lū mētas et candelabz posuit: tūc inuita
 uit pphas. heliseū. et ipse cenauit cum
 ea et hospitaui et magnam gratiam
 ex parte dei dedit mulieri. Ita anima
 deuota dicat ad corpus. **D** domine
 volumus sp̄m inui. are ut ueniat ad
 nos. et tunc debet respondere. **P**la/
 cet mihi. et dñā dom. i. aia debet do
 mū purgare scoba cōfessionis. et cu/
 biculū cordis pparare ornamentis
 virtutū. mensam misericordie pone/
 re. paupes recreando. et candelabz
 cū lumine accendere boni exempli. **D**
 quo candelabro uir dñs in euangelio
Elos estis lux mundi. non accendit

litij

candelabrum et ponit sub modio sed
 ut luceat omnibus qui in domo sunt
 tunc uenit christus in mentem sicut
 amicus ad amicum ipm̄ consolando
 et gratiam diuinam tribuendo. et sic
 patet tertium. **Q**uarto dico qd uenit
 et ad iudicium sicut iudex scriptissim⁹
Apoca. Ecce ueniet in nubibus celi et
 uidebit eum omnis caro. et tunc plan
 gent se sup eum omnis tribus terre.
Item idem Apocali. Reges terre et
 omnes principes tribuni et diuites
 fortes et omnis infidelis seruus et li/
 ber abscondent se in speluncis et in pe
 tris montium et dicent montibus.
 Cadite sup nos et abscondite nos a
 facie sedentis sup thronum et ab ira
 agni. quoniam uenit dies magnus et
 sanctus sanctorum. et tunc quis po/
 teris stare. **U**enit enim ad sententiam
 dum. ut ipse ait in euangelio. **P**ater
 enim omne iudicium dedit in manus
 filij. et tunc ueniet ualde horribilis.
 ut patet in psalmo. **T**u terribilis es.
 et quis resistet tibi. **Q**uius legimus
 figuram in Apoca. Ecce ego iohānes
Uidi thronum magnū et candidum
 et sedentem sup eum qui erat horribi
 lis aspectu a cuius conspectu fugit ce
 lum et terra. et erat uestit⁹ ueste aspe
 ra aspersa sanguine. et uocabatur no
 men eius nomen patris dei. et exerci
 tus celi sequebat eum in equis salbis
 uestit⁹ bisso albo et mundo. et de ore
 ei⁹ pcedebat gladius ex utraqz parte
 acutus ut pcuciat gentes **M**oraliter
 thronus iste quem iohannes uidit ē
 thronus iudicialis quem dñs ponit
 in nubibus celi et sedens sup eum iu/
 dex christus a cui⁹ conspectu fugit ce
 lum et terra qz tūc tremēt angeli et
 homines. vñ ait ppha. **S**i tūc tremet

Sermo.

cebrus in alto monte quid faciet car/
do in agro. Item si iustus tunc vir sal
uabitur impius et peccator vt pare/
bunt. Elestus veste sanguinea quia
sicuras clauorum ibi in corpore osten/
dit 7 sue passionis vulnerum cicatrices
vt videant impij in quem transfixerit
et mali xpiani qui penitentiam neglexe
runt. Et de ore eius pcedat gladi⁹ acu
tus ex utraq⁹ pte. i. sententia scindens
in corpore et anima dicens. Ite male
dicti in ignem eternum In his quicq⁹
verbis facit quinq⁹ ictus. Ite scz a so
cietate oim electoz et a facie mea qua
nunq⁹ visuri estis amplius: Male di
cti. qz nolulistis benedictionem: In
ignem qui nunq⁹ extinguetur. Eter/
num quia sine fine durabit tuc pecca/
tor bene pot⁹ dicere primo ad solem.
O sol vsq⁹ huc habui odorē bo
num modo vado ad eternum fetore
Tercio ad terrā. O terra vsq⁹ huc ha
bui diuersa cibaria arboroz et fructuum.
modo vado ad eternam famē. quarto
ad aquam. O aqua vsq⁹ huc me po
tasti 7 lausti. modo vado ad eternam
sitim. Quinto ad virginē mariam O
maria hucusq⁹ pro me orasti. modo
vado a te nunq⁹ te visurus. Sexto
ad anglos O vos angeli hucusq⁹ me
custodistis modo vado a vestra socie
tate ad societate demonū: Septimo
ad electos: O vos electi hucusq⁹ ve
stras habui intercessionem mo vado
ad societatem damnatoz Octauo ad
christum. O pie deus qui latronem
in cruce suscepisti penitentem. hodie
recedo a te. qz penitentiam agere nolui
amplius tempus penitendi non habe
bo iam nullam gram merui vñ ait. iob i

persona damnatoz. **L**amabis in illo
die et nō exaudieris. ideo deus nos
ante aduentū ei⁹ pparare admonet
vt tūc possim⁹ securi stare cū electis
ante thronū Quod nobis p̄stare di/
gnetur pater et filius et spū sanctus.

Sabbato quatuor tempo
rum. Sermo. v.

Ub principibus sacerdo/
tum factū rē. Luc. iij. Nos
videmus in naturalib⁹ q⁹ qn aliq⁹ res
nō habet in se in quo potest contēdari
recurrat ad aliam que potest sibi con/
uenire. sicut luna recipit suum lumen
a sole: et sicut filius famelicus ad pa
trem. et sicut discipulus ad suum ma
gistrum. Ita beatus Johannes ba
ptista suam doctrinam recipit a xpo
sicut luna lumen suum a sole. et sicut
filius cibum a patre. et sicut discipul⁹
doctrinam a suo magistro. ideo sua
doctrina fuit que patet in hoc euāge/
lio sequenti. Cum enim regnū iudeo
rum stabat sub vno rege. tunc stabat
in magna pace. sed cū diuideret tunc
incepit destrui. qz omne regnum in se
diuisum desolabit. Quō tps hoc fa
ctum est describit p hoc euangelium.
Istino quindecimo imperij tiberij ce
saris romanoz. pcurate pōtio pilato
iudeam. et herode tetrarcha qui pro
curauit et rexit galileam. et philipo
tetrarcha iuree et traconitidis regio
nis. et lizania qui fuit procurator un
peratoris abiline regionis. Isti tres
videlicet herodes philippus lizantias
fuerunt procuratores istarum trium
regionum. et omnes tres vocabant⁹
tetrarche quia vnusquisq⁹ habebat
quartam partem regni. Sed pilatus

Sermo

8.

hierusalem et duo summi sacerdotes videlicet anna et caypha. Cum igitur isti quattuor principes regnabāt. tūc factum est verbum domini sup iohannem filium zacharie in deserto circa regionē iordanis per baptismū penitentie in remissionem peccatorū. sicut scriptum est in libro Isa. Uox clamantis in deserto parate viam dñi rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur. et omnis humilis exaltabit et omnis mons et collis humiliabit id est omnis supbus presumptuosus humiliabit id est erunt praua. i. opa mala indirecta et aspera penitentie in vias planas diuine gratie. et videbit omnis caro id est omnis homo salutare dei nostri id est aduentū saluatoris. et sic patet euangeliū. Ad thema Sub principib⁹ rē. Circa qd̄ verbū est sciendum qd̄ sicut quattuor principes regebant regnum filiorū israel ita quattuor sunt virtutes que debēt regere regimen consciētie nostre vbi anima est tanq̄ impator. Prima virtus est iusticia. Secunda est temperantia. Tercia fortitudo. Quarta est prudentia. Prima virtus in regione nostre consciētie velut princeps est iusticia que hoīem habet corrigere quo ad preterita que sunt commissa mala. Opus iusticie est malefactorē de suis malis corrigere: ideo iudices sunt constituti. Cuius figuram legimus Exo. xvij. Cum amalech princeps malus aggressus est filios israel. moyses ascendit in montem habens in manu sua virgam quam cum eleuatam tenebat per populum israel vincebat. et quia cum manus moyse erant fesse sustentabat per aaron. et sic vincebat ama-

lech. Ita moraliter per amalech malum principem nota dyabolum qui aggreditur filios israel tam in conscientia q̄ in ciuitatibus cum malis moribus vt soluat vnitatem pacis q̄ nisi hec gens mala per principem corrigatur plurimos perdit. Unde Cassiodorus super ps̄. Iniquitas mortalium multos in societate perturbaret si eam iudicialis correctio non reseca-ret. debet igitur moyses id est iusticia vel platus in montem id est tribunal iusticie ascendere virgam correctiois tenere vt quando culpa exegerit delinquentiū non dormiat iusticie disciplina igitur iudices vel preclari viri et plati debent corrigere mala. Similiter etiā cum homo peccat debet ip̄a iusticia quasi princeps imperatoris anime corpus corrigere ne in eternū damnet. Unde ait Ap̄stolus Paulus Vanam si non diiudicauerimus vtriq̄ nō iudicauerimur a domino. et sic iusticie virtus est primus princeps in regno anime. Secundus princeps est temperantia in cibis et potib⁹ corpus bene regere et in diuitijs nō nimium excedere. ps̄. Diuitie si affluant nolite cor apponere. Quia sex sunt superfluitates in quib⁹ temperantia est necessaria scz honores dignitatis. diuitiarū copia. delicie ciborum et potus. vestimentorū ornatu. sanitas corporis. et fortitudo virium. Quis figuram legimus in Ezech. vbi dixit dominus ad seniores. Accipite arma vestra et currite per totam ciuitatem hierusalem et interficite omnes a maiore vsq̄ ad minorem quos inuenietis. tūc venit quidam vir linea veste indutus et dixit. Non percutietis donec

Sermo

consignem signum thau in frontibus
hominum gementium quos ledere
nec percutere debetis. et postq̄ signa
uit accesserunt sex viri et percusserūt
omnes preter illos in quibus signum
thau inuenerunt non leserunt. Ita
moraliter signum thau est signum san
cte crucis: et significat virtutem tem
perantie. sed viri armati sunt isti sex
prenominati scilicet diuitie honores
ciborum abundantia potus crapula
et vestimentoꝝ ornatu qui mul
tos ledunt in sancta ecclesia. sed dicit
Dñs. indutus veste alba id est huma
na natura. non occidas eos in quoru
frontibus inueneris hanc virtutem
temperantie. virtus temperantie do
mat corpus sicut videmus q̄ nulla ē
auicula vel animal ita indomitū quin
domesticetur per temperantiam vt
patet de accipitre de niso et sic d̄ alijs
que sunt naturaliter indomita sed vo
lant de hominibus et capiunt et reuo
lant. et hoc facit temperantia q̄ mo
dicum datur eis de cibo. ita est de cor
pore humano. Nullum enim animal
est ita indomitum sicut homo cum fu
erit iuuenis sanus pulcher et diues qui
non potest habere temperantiam vt
seipm̄ cognoscat et corpus subijcitur
anime. nisi quando homo suo corpo
ri subtrahit cibaria et honores mun
di calcet et accipit humilitatem et vi
num modice sumat et vestimentis
temperate vtatur. et quando corpus
subijcitur anime. sic enim princeps tem
perantie regit in regno consciētie. et
sic patet secundū. Tercia virt⁹ quasi
tercius rex in regno consciētie est for
tudo mentis. De qua virtute dicit
Zulius. Immobilitas est anime con/

tra aduersa huius mundi sicut fuerit
sancti. De quibus ait ap̄t⁹ Paulus
Fortes facti sunt in bello: et hoc idem
ait. Thobias. Forti esto animo in ad
uersis ne in ip̄is nimium conturberis
Virtus fortitudinis assimilatur leoni
aquile et stelle matutine. Unde legi
mus in quadam hystoria sex q̄ que
dam pulchra virgo sedebat in sole et
cecidit ante eam pomum habens au
reum splendorem vel colorem videli
cet album et rubrum et ip̄a concepit
inde. que vadens ad eos querens
quō suum partum deberet vocare.
primus dixit leonem. secundus dixit
voca aquilam. tertius dixit voca stel
lam. Quia leo fortis est et omnia ani
malia vincit et sic vocabatur filius
eius leo. Moraliter ista pulchra puella
est anima deuota vadēs de tenebris
peccatorum ad lucem solis iusticie. et
cabit aureum pomū id est gratia diui
na in eam et inde efficitur anima illi⁹
hominis gratiam dei recipiētis aq̄
ila. quia sicut aquila volat alte ad solē
sic anima talis volat alte ad diuina
contemplanda. Etiam efficitur talis
anima stella matutina. Unde diceba
tur de iusto principe iuda machabeo
Quasi stella matutina in medio nebu
le. ita resulsit iste in templo dei. id est
in sancta ecclesia. Item talis anima
efficitur fortis velut leo qui ad nulli⁹
pauēbit occursum. ideo dauid p̄men
dat illos duos principes scilicet saul
et ionathan leonibus fortiores et aq̄
lis velociōres. et sic patet tertius pi
ceps Quarta est prudentia et hec est
quartus princeps in regno anime.
Nam prudentia est virtus que habet
homines regere de futuris. vñ illan⁹

Sermo.

Preteriti memores presens dispone
futurum prospice. stat tribus sapien-
tia fixa columnis. Un sapiens pmo/
net nos. Q piger homo vade ad for-
micam et dilce ab ea prudentia. nam
colligit in estate vii uiuat in hyeme.
Si enim istud paruum animal cogi/
tat de hyeme adueniente: quato ma-
gis homo in hac vita debet cogitare
vt laboret in bonis operibus vnde
uiuat in hyeme id est in futura vita.
Hoc monet dominus in euangelio
Orate ne fuga vestra fiat i hyeme. i:
in futura vita. Hac virtutem prudē-
cie debem? addiscere a scdo animali
puo qd est serpens vt ait xps. Estote
prudētes sicut serpentes. Na serpens
est magne prudentie. Dicit enim Ibi-
dorus. q quando serpens qui dicit
coluber sentit se grauatam a veneno
z pellem vult deponere. tunc primo
pluribus diebus se abstinet Secūdo
quandam amarā herbam comedit.
Tercio i aqua se balneat. Quarto so-
ramen petre intrat violēter z ibi ve-
terem pellem deponit. Quinto se ad
calorem solis ponit vt pellem nouā
fortificet erinduret. Hunc modū de-
bet peccator tenere. qui se i peccatis
sentit grauatū et cupit conscientia
renouare. Juxta illud Apli. ad ephē-
sios. Renouamini spiritu mentis ve-
stre. Primo debet corpus suum ieiun-
ijs et disciplinis domare sicut fecit
illa sancta dña iudith de qua legitur.
Judith. viij. Erat iudith cilitū hñe
ad carnē z ieiunans Secdo vt serpens
debet herbā amarā accipere id est
pitionem: Unde ysai. Velut mare
contritio tua. Tertio debet ore vene-
nenum peccatorū projicere per con-

189
fessionem. vñ ps. Dixi confitebor ad-
uersum me iniusticiā meam dño. z tu
remisisti impietatem pcti mei. Quar-
to debet in aquis lacrimaz animam
suam balneare. vñ ps Lauabo p sin-
gulas noctes lectum meum zc. Qui-
to foramen petre intrare. petra autē
erat christus qui habet quinqz fora-
mina in suo corpore suorum quinqz
vulnerū illa debet peccator penitēs
intrare id est in mēte habere et ibi an-
tiqz pellem suorum peccatorz relin-
quere dō Ro. Exuite veterē hoīem
cum actibus suis z induite nouum q
fm deum creatus ē in iusticia z veri-
tate et sanctitate. et tunc pctōz debet
se ponere ad verum solem iusticie ut
in illa pelle noua indurescat et in bo-
nis operibus assuescat sic patet quo
ad thema vbi dicit. sub principib? zc
Ubi ergo quatuor principes in re/
gno cōscientie et anime imperatricis
habent regimen scilicet iusticia. tem-
porantia. fortitudo. et prudentia. Iu-
sticia pro herede. tempantia. p pilato
fortitudo p philippo. prudentia. pro
lizzania tunc regnū stat in pace.

Sermonem de natiuitate
require in fine.

Dominica infra octauam
natiuitatis Sermo. vi.

Rant admirātes super do-
ctrina et responsis eius Lu-
ce. ij. Nos videmus ad o-
culum q quando aliqua videntur z
narrantur que nunqz amplius sunt
audita vel visa tunc homines solent
b. ii.

ammirari fm verbum sapientis. vi/
 det oculus audit auris. ammiratur
 intellectus. sed quia non omnib⁹ cre
 di potest iuxta verbum apostoli. noli
 te omni spiritui credere. Item si per
 sone digne sunt tunc eo verius credi
 potest. Unde apostolus certus sum
 et scio cui credidi. Item si ista postea
 proprijs oculis intueri possunt et ma
 nibus tractari. tunc possunt bene di
 cere. istud quod scriptum est manife
 sum est hoc: negare non possumus: et
 hec patent in euangelio de puero ie
 su videlicet nouitas. magna narrare
 testimonio a pprobare. p spm sanctus
 reuelare. et illa per pphetam annunci
 are Erant ioseph et maria mater ie
 su mirantes super his que dicebant^r
 de illo et benedixit illis symeon. Ec
 ce positus est hic et datus in ruinam
 malorum et non credentium. et in sur
 rectionem multorum in israel: Et erit
 signum ad qd omnes congregari de
 bent: de quo propheta ysaias. Leua
 bit dominus signum et congregabit
 dispersos. sed in illo signo christo que
 posuit pater in hoc mundo p radice
 tur per malos iudeos et malos chri
 stianos. et tuam ipsius animam per
 transibit gladius scilicet doloris vt
 reuelentur ex multis cordibus cogi
 tationes. quia multi prophete predi
 cabant christum venturum et passu
 rum quod in cordibus eorum p spm
 sanctum fuit infusum. Et hec tunc re
 uelabit id est manifesta erunt Et erat
 anna pphetissa filia phanuel de tribu
 aser Dec. pcesserat in diebus multis
 quia fuit annosa et vix erat cum viro
 suo in matrimonio annis octo. virgi
 nitate sua tradita sibi. et hec erat vi/

dua vsq; ad annos. lxxiiij. que non
 discedebat de templo ieiunys et ora
 tionibus seruiens deo die ac nocte.
 Et hec ipsa hora supueniens cum sy
 meone hec predixit vt supradictum
 est. Loquebatur de illo omnibus qui
 expectabant redemptionem israel.
 Et cum perfecerunt omnia fm legem
 domini reuersi sunt in galileam in ci
 uitatem suam nazareth. quia iuente
 cito in templum hierusalem. p
 autem crescebat et confortabatur fm
 humanum naturam. plenus sapien
 tia et grana dei erat cum illo fm diu
 nam naturam. et sic patet euangeliu
 Redendo ad thema. ammirati sunt
 etc. Ex his verbis est notandum. q
 quatuor sunt ammiranda omni mun
 do. scilicet incarnatio christi. peccato
 rum contritio. mundi mutatio. et de
 ctorum glorificatio Primum q om
 nes ammirantur est christi incarnatio
 Unde quis non ammiratur q talis
 potens deus qui verbo omnia crea
 uit voluit homo fieri propter nos.
 Ita se humiliare q portar et crucem
 vel lignum vt patet in euangelio io
 hannis. Item quis non ammiratur
 q talis qui sua sapientia omnia ordi
 nauit voluit pro nobis vt factus re
 putari. vt patet de herode qui spre
 uit eum et induit eum veste alba qua
 si stultum. Item quis non ammira
 tur qui sua clementia ob claritatem
 vultus sui celos illuminauit. q celus
 non indiget sole neq; luna. sed facie
 sancte trinitatis illuminat. q ille volu
 it facie suam velari pro nobis. et con
 spui illud est ita mirabile q ammiran
 tur etia angeli. vñ angeli inferiores

christi incarnationem videntes et eius
 ascensionem ammirantes dixerunt.
 Quis est iste qui venit de edon tin/
 ctis vestibus? id est de mundo. Et
 alij superiores respondere. iste formosus
 in stola claritatis sue. Item istud est
 mirabile quod homines ammirant quod ita
 multi iudei: gentiles et mali christiani
 illud cogitare non possunt nec cape
 re intellectu qui credere nolunt istum au
 tem cogitare debent quod dicit iohannes
 in suo euangelio. non erit impossibile
 apud deum omne verbum. Si enim deus
 omnem mundum celum et mare. et omnia
 que sunt in eis creauit solo vno ver/
 bo. ut patet in genesi ubi dixit. Fiat et
 facta sunt omnia. Ideo possibile est
 credere hec omnia fieri quod verbo con
 cepit virgo et peperit virgo et virgo
 permansit. Item istud est mirabile quod
 demones ammirant incarnationem
 domini nostri iesu christi. vnde demones
 viderunt ipsum elurire. sitire et frigus
 habere: dormire. tristari. lassari et oia
 hec patent per euangelium. Christus
 fessus fuit ex itinere et sedebat super fon
 tem. Cum hec videbant credebant ipsum
 hominem esse. sed cum viderunt ipsum
 miracula facere que verus homo fa
 cere non potest. sed mortuos suscitare
 super aquas siccis pedibus ambula
 re. in nullo peccare deinde de hominibus
 solo verbo fugare. leprosos munda
 re. credebant ipsum esse christum sed ne
 sciebant pro certo utrum esset deus an
 homo usque ad passionem. Tunc ma
 nifeste videbant quando in cruce ipsum
 emisit et in lumbum descendit et illos
 sanctos patres liberauit. Ideo chris
 ti incarnatio est primum mirabile quod
 angeli homines et demones ammirant

130
 tur Secundum mirabile est peccatoris
 conuersio. vnde ait Bern. Istud est mi
 rabile quod omnes homines mirant. sed
 quod deus mundum de nihilo creauit. sed
 illud est mirabilius quod deus qui pec
 catozem vilissimum qui in multis pec
 catis mortalibus deum offendit. re
 uocat et illam vult in pristinam graci
 am recipere quam nouum mundum crea
 re. Hoc probatur tribus rationibus. Pri
 ma ratio est illa. deus creauit mundum
 et celum et posuit solem stellas et lunam
 si stelle caderent non eas ad pristinum
 locum collocaret. quia suum opus p
 sectum annihilaret. et cum homo ha
 bet liberum arbitrium sciens bonum
 et malum. et tamen cadit millesies de
 suo statu recto ad statum peccatoris
 et tamen deus recipit ipsum ad gra
 ciam tanquam filium. ut patet in illa pa
 rabola de perduto filio. Secunda ra
 tio est illa quod maius miraculum est pec
 catozem recipere ad gratiam quam mundum
 nouum creare. deus creauit mundum
 sine omni adiutorio et resistentia ut
 patet in Bern. Sed hominem peccatozem
 sine sua iusticia non potest accipere
 ad gratiam sine adiutorio peccatoris
 et adiutorium peccatoris est solum di
 cere quatuor verba cum cordis con
 tritione. sed peccavi domine miserere
 mei ut patet in ps. Tercia ratio est quod
 deus quando creauit celum et terram
 angeli in tantum non fuerunt gauisi.
 sicut de conuersione peccatorum. ut
 ipse dominus testatus est in euange
 lio Mat. Gaudium est angelis dei su
 per vno peccatore penitentiam agen
 te quam super nonagintanoue iustis qui
 non indigent penitentia. et sic patet secundum
 ammirabile. Tertium ammirabile quod
 b ij

Sermo

omnes homines ammirant. est stat⁹
mundi. mutatio dextre excelsi. et ideo
comparatur rote fortune in qua qua-
tuor sedent. Unde legimus q̄ roma-
ni depinxerunt mutationem mundi
quali rotam in qua quatuor sedebāt.
vñus in medio rote ascendendo. et
iuxta illum scribebant. regnabo et
vñum i summitate rote regno. et vñū
in medio descendēdo. regnaui et vñū
infra rotam iacētē sum sine regno.
Iste propositum ista rota signat sta-
tum huius mundi. quia sicut rota
voluitur. ita status mundi: Unde
videmus q̄ nūc est homo diues nūc
panper. nunc est letus. nunc tristis.
nunc fortis. nunc infirmus etc. Et
quatuor in rota significant quatuor
status huius mundi. Nam primus
dixit in rota ascendēdo regnabo quo
ad futurum. quia qui nascitur inten-
dit regnare in mundo. sed sepe multi
de rota cadunt anteq̄ veniant ad re-
gimen. hoc est q̄ moriuntur in iuven-
tute. Secundus dixit regno. et ille
sedebat superius hoc est in presenti
qui viuunt. bibunt comedunt et lu-
dunt. et hī dominantur. sed sepe ca-
dunt de rota improiise et moriuntur.
Tercius dixit descendēdo de rota re-
gnaui. et hī sunt septuaginta anno-
rū vel octuaginta quia in his perijt
mundus. Quartus infra rotam iacē-
do dixit. sum sine regno. hī sunt mor-
tui eieci. Ideo hoc mirat̄ omnis ho-
mo. Ideo ait. mirabilia sunt opera il-
lius hominib⁹ absconsa. q̄ nescit hō
qñ cadit de rota. Quartū amirabi-
le quod ammirant homines. electoz
glorificatio que erit in die iudicij cū
tuos electos vocabit et glorificabit.

.vij.

Unde ps̄. Mirabilis deus in sanctis
suis. Unde dominus ad gloriā futu-
rorum electozū tria vult facere. Pri-
mo omnes angelos. omnes demones
omnes creaturas rationabiles iude
os paganos ad eoz gloriā in ele-
ctis dei vult contemplari vt patet i
ps̄. Aduocauit celum desursum. i. an-
gelos et terram deorsum id est inferi-
ores creaturas discernere populum
suum. Secundo vult mundum totū
ad talem diem festū inuocare. vt ait
in Apo. Ecce noua facio omnia. Ter-
cio vult oēs sc̄tos suos de bonis opi-
bus suis cōmendare. vt patet in euā-
gelio Mathei. Esuriui et dedistis mi-
hi manducare etc. ideo venite benedi-
cti etc. ite maledicti et cetera.

Sermonem d̄ Epiphania
quere in fine.
Dñica infra octauā Epi-
phanie. Sermo. vij.

His que patris mei sunt
oportet me esse. Lu. xij. No-
ta q̄ tria sunt magne utilitatis apud
quēcūq̄ hoīem. Primū est q̄ hō scit
omia bñ custodire que per magnum
laborem adquisiuit: Vñ Josue xxxij.
estote solliciti vt custodiat̄ adq̄si-
ta que non seruat ea fur tantum cu-
piet ex eis. Secundum est perdita
diligenter adquirenda. Luce. xi. Mu-
lier si perdidit dragmam vnam nō
ne accendit lucernā et querit etc. Ter-
cium de repertis perditis acquisitis
consolatio recipienda. quia naturale
est q̄ si homo aliq̄ rem perdidit et
inuenerit gaudet. vt patet de filio
perdito et de oue centesima. Luce.

Sermo.

gratulamini mihi omnes quia inveni
 draginam quam perdideram. De his tri-
 bus legit euangelium de iesu. **C**um
 esset iesus annorum xij. ascendentibus
 ioseph et maria de nazareth propter
 festum in templum in hierusalem puer
 abbat cum illis. Post octiduum diebus septem
 secundum consuetudinem diei festi cum redi-
 rent remansit puer in hierusalem et non
 cognouerunt maria et ioseph estiman-
 tes illam esse in comitatu quia mulieres
 ibant in una turba viri in alia turba
 et sic ioseph putabat puerum esse in co-
 mitatu mulierum et maria putabat ipsum
 esse in comitatu virorum cum ioseph et
 sic remansit volutarie in hierusalem
 venerunt iter diei .i. in vna dietam et
 requirebant eum inter cognatos et no-
 tos et non inuenientes regressi sunt in
 hierusalem requirentes eum. **E**t factum
 est post triduum inuenerunt eum in tem-
 plo sedentem in medio doctorum audien-
 tem illos et interrogantem de quo om-
 nes mirabantur et stupebant super pru-
 dentiam et responsis eius. **E**t omnes
 videntes quod puer .xij. annorum tanta
 subtilia loquebatur que nunquam didic-
 erant ammirati sunt. Unde talem sapientiam
 haberet dixit autem mater eius ad pue-
 rum cum eum inuenit ibi Filius quid fe-
 cisti nobis sic pater tuus putatiuus ioseph
 et ego dolentes querebamus te.
Et ait ad illos: Quid est quod me quere-
 batis. nesciebatis enim quia in his que
 patris mei sunt oportet me esse. et ipsi
 hoc verbum non intellexerunt quod locutus
 est ad illos quia loquebatur de redem-
 ptione humani generis. **E**t descen-
 dit cum eis de ciuitate hierusalem que
 fuit in monte et venit in nazareth que
 fuit in valle et erat subditus illis vt

vñ.

omnibus pueris exemplum dar et o-
 bedientie. **E**t mater eius maria con-
 seruabat omnia verba hec conferens
 in corde suo velut in libro sicut Lu-
 cas scripsit suum euangelium de ore
 et corde virginis. et puer iesus profi-
 ciebat sapientia et etate apud deum
 et homines secundum quod fuit deus et homo.
 quis fuit ita sapiens quando nascebat
 sicut quando moriebat. tamen loquitur
 euangelium secundum humanitatem et puericiam
 et sic patet euangelium quo ad thema In
 his que patris mei sunt oportet me esse
 quatuor sunt in quibus oportebat christum esse
 primo fuit in his que legatus expeditissimus
 secundo fuit in his que doctor sapientissimus
Tercio fuit in his quasi propugnator
 fortissimus. **Q**uarto fuit in his quasi
 ductor subtilissimus. **P**rimo dico quod
 christum oportebat esse in his que ad re-
 demptionem humani generis erant
 propter quod fuit missus a patre tan-
 quam legatus expeditissimus. **U**bi vide-
 mus quod isti magni reges. impatores
 et papa in arduis negociis mittentes
 suos legatos dant eis plenam pote-
 statem pro pace reformanda. sic deus
 pater misit iesum christum cum pleni-
 tudine sue potestatis. **U**nde ait qui-
 dam **A**uditum audiuius a domino
 et legatum ad gentes misit. videmus
 inquit quando papa mittit unum de suis
 cardinalibus ultra mare in legationem
 nem. ille portat insignia papalia et ille
 habet auctoritatem absoluendi. exco-
 municatos vndicunque veniant ad eum
 et habet potestatem conferendi be-
 neficia. **I**ta christus a patre est missus
 qui est pater patrum a quo omnis
 paternitas siue in celo siue in terra no-
 minatur secundum apostolum ad ephes.

b .iij

Sermo

Iste igitur legatus christus portauit
milia insignia per mare huius seculi
missus. Nam habuit potestatem de-
mones fugare. nam demones dice-
runt. Tu es filius dei viui. vnde dixit
discipulis suis in euangelio iohannis.
Non creditis quod ego a patre sum mis-
sus. pater et ego vnum sumus: credi-
te operibus de hac missione tanquam le-
gatus. ait iohannes in apocalypsi fi-
guram. Ecce ego iohannes vidi alte-
rum angelum ascendentem ab ortu so-
lis habentem signum dei viui. et cla-
mauit voce magna quatuor angelis
quibus datum est nocere terre et ma-
ri dicens. Nolite nocere terre et mari
neque arboribus quousque signem? ser-
uos dei nostri in frontibus eorum. ita
moraliter iste angelus alter erat chri-
stus. quia iohannes baptista primus. ut
saluator commendat ipsum in euangelio
Luce. Ille est enim de quo scriptum
est: Ecce ego mitto angelum meum
quia sicut angelus a deo in terram mi-
titur. ita angelus primus iohannes
fuit missus. sed alter angelus est chri-
stus. qui habet signum dei viui scili-
cet patris ut possit de omnibus impe-
rare. Ideo clamauit ad illos quatuor an-
gelos. Nolite nocere terre et mari id
est penitentibus qui per mare signifi-
cantur. et terre. id est peccatoribus frigi-
dis velut terra quoad usque signemus
seruos dei nostri qui credunt in deum
in frontibus eorum. et hoc signum im-
primatur nobis in baptismo. Iste er-
go legatus habet potestatem excom-
municatos absolueret id est peccato-
res penitentes ut ait lucas. Et autem
sciatis quia filius hominis habet po-
testatem dimittendi peccata. ex parte

.viij.

patris dico tibi. Surge tolle lectum
tuum. iste legatus habuit potestatem pa-
cem reformare inter deum et hominem.
ideo ait apostolus ad ephesios. Ipse est
pater nostra. ideo bene potest dicere in
his que patris mei sunt oportet me
esse. Secundo fuit in his quasi doctor sapi-
entissimus. vel magister ad hominem infor-
mandus. Unde ipse ait. vos vocatis
me magister et domine et bene dicitis
sum etenim. vnde iudei pro magistro
cognoscentes dixerunt illud Math.
Magister scimus quia verax es. ver-
ba dei in veritate doces. De isto ma-
gistro legimus figuram in apocalypsi
vbi legimus quod iohannes vidit thronum
et in throno sedens habuit librum in
dextera signatum sigillis septem et da-
tus est liber clericis qui legere nescie-
bant. Ita spiritualiter. Sedens in
throno est doctor sapientissimus. vnde
de Grego. Sedens ille pertinet ad
dignitatem magistri habens librum
in manu signum sue sapientie docet
nos opera misericordie. ideo septem
sigillis fuit liber signatus. Qui ergo
hospitat peregrinum propter deum
soluit primum sigillum. qui cibatur esu-
rientem soluit secundum. qui potat si-
cientem tertium. qui vestit nudum quar-
tum. qui visitat infirmum quintum.
Qui sepelit mortuum sextum: qui li-
berat captiuum septimum. Ideo idem
magister dicit. quod vni ex minimis
meis fecistis mihi fecistis. venite be-
nedicti patris mei percipite regnum.
Sed heu pauci sunt. ideo librum istum
layci et clerici legere nesciunt. Ergo
magister sapientissimus ait. in his
que patris mei sunt oportet me esse.
Tercio dico quod christus fuit in his.

Sermo?

quasi pugnator strenuissimus ad li-
berandum aiā humanam a potesta-
te dyaboli. Huius leguntur figuram vlt
picturam in gestis grecorum q̄ erat
magnus imperator qui habuit filiam
pulcerimam quam tenerrime dilex-
it. Venit quidam pugil fortissimus
pro ea ad campum cum raptore qui
eam prius rapuit et ipm̄ superauit et
virginem patri restituit. tunc recōci-
liata patri. varia bona accepit. pater
dedit ei tunicam pulcrā vndiq̄ cō-
textam aureis literis scilicet. Dimisit
tibi ne ad huc as vltra peccare. a ma-
tre accepit coronam habentem scri-
ptum. Et me est tua dignitas quia p-
terrogauit. A pugnatore anulum scri-
ptum vel inculptum. Dilexi te ideo
disce diligere me. et nihil aliud deside-
ro a te. Ita spiritualiter. Iste rex vel
dominus est deus pater. qui est rex
regum et dominus dñantium. Sicut
ait beatus iohannes in apocalipsi. Iste
rex habuit pulcrā filiam scilicet aiā
humanā. sed rapuit eam raptor pesti-
mus. i. dyabolus quādo eam ad pec-
catum duxit. et ad limbum iclusit. sed
venit pugnator strenuissimus id est
christus vt ipse eā liberaret. Et in ysa.
Ego propugnator sum ad saluandū.
Ite cum dyabolo raptore campum
huius mundi intravit: vbi eum per
mortem et crucem quasi p̄ bastam su-
perauit. et eam patri celesti reconcili-
auit. tunc pater dedit ei tunicam id ē
vestem innocentie quam amisit in q̄
scripsit. dimisit tibi. ideo vade et noli
amplius peccare. Mater dedit ei co-
ronam glorie. et hec est mater miseri-
cordie: propugnator anulum fidei de-
dit in quo erat scriptum. dilexi te ideo

vij.

diligas me. Unde iohannes in apo-
calipsi. Qui dilexit nos et lauit nos
a peccatis nostris in sanguine suo.
Ideo bene poterat dicere quo ad the-
ma. In hys q̄ patris mei sunt oportet
me esse quasi propugnator ad sal-
uandum. et sic patet tertium. Quar-
to oportebat ipm̄ esse in hys que pa-
tris sunt. sicut doctor fidelissimus. vt
am nobis ostendēdo et profugos re-
uocando. Unde videmus quādo mi-
lites pugnant: et populus dispergit
leuant vexillū regis pro quo pugna-
uerunt. vt disperfi videant et affluāt
et viam ciuitatis inueniant. ita fecit
christus quem pater misit vt disper-
sos congregaret. Huius legimus fi-
guram in libro iosue q̄ deberet duce-
re filios israel per viam rectam et ad
terram p̄missionis. venitq̄ rex hay q̄
fuit rex gentilis vt pugnaret contra
iosue et filios israel. posuitq̄ insidias
et fugerunt filij israel. et disperfi sunt
Tunc iosue ascendit in montem et
eleuauit clipeum aureum. qd̄ signum
videbant filij israel. et omnes confu-
gerunt ad signum et duxit eos iosue
ad terram p̄missionis. Ita moraliter
homines erant ante aduentum
christi in hoc mundo sine ductore. vi-
am eterne vite non inuenientes. sed
pater misit filium christum velut du-
ctorem. sed venit hay rex paganorū
id est dyabolus vt pugnet contra
homines et disperfit eos in omni ter-
ra. sed iosue id est christus erexit signū
sancte crucis in monte oliueti ad
quam ascendit vbi corpus eius re-
splenduit velut clipeus aureus. et
sic disperfi congregati sunt in vnum
ergo ipse est noster ductor. quod
b. iij

patet in themate. in his que p̄ris mei
sunt oportet me esse qui me misit tanq̄
q̄ legatum expeditissimum tanq̄ du
ctoꝝem sapientissimum. tanq̄ p̄pu
gnatoꝝem strenuissimum. et tanq̄ du
ctoꝝem fidelissimum.

Dominica secunda
Sermo octauus.

Uptic facte sunt in chana
galilee. Joh. ij. Nulla vir
tus est homi ita necessaria sicut fides
nam sine fide impossibile est placere
deo. vñ ait ap̄lus iacobus est vera fi
des de christo habens tres articulos
Primus vt ip̄m verum deū et homi
nem de virgine maria natū ex anima
rationali et humana carne subsisten
tem credamus ap̄lus christū factum
sub lege natū de virgine. Secōs arti
culus credere x̄p̄m vey deū esse a pa
tre genitū. sicut lumen de lumine. vñ
ait ap̄ls Petrus. Tu es x̄ps fili⁹ dei
vñi. Tercius articulus. vt credam⁹
christū humani generis redemptoꝝe
Unde p̄s. Misit dominus redempti
onem populo suo. Et quia apostoli i
primo sue conuersionis dubitabant.
ideo christus voluit hec tria in euan
gelio ostendere quia mutare aquam
in vinum i actu oculi fuit diuinitatis
sue operatio. Comedere in nuptijs
humanitatis ostensio. redemptio hu
mani generis fuit discipuloꝝ vocatō
vtz in euangelio Nuptie facte sunt
in chana galilee. Chana fuit magna
villa in regione galilee et erat mater
iesu ibi. Quia aliqui dicunt q̄ iohan
nes euangelista fuit sponsus. sed x̄ps
vocauit ip̄m d̄ nuptijs. quia homini

meli⁹ est relinquere mūdana q̄ eter
na hominem q̄ deum. et iohānes fu
it auunculus christi filius sorozis ma
rie virginis. vocatus est iesus cum
discipulis suis ad nupcias et voluit
illuc ire propter miraculum et confir
mationem miraculi. Et deficiente vi
no forte ex ordinatione diuina dicit
maria ad iesum. vinum non habent
et dicit ei iesus. Quid mihi et tibi mu
lier id est quid habeo d̄ te vt possum
aquam in vinum mutare. certe nil.
quia hoc spectat ad diuinam naturā
non dum venit hora mea. i. non dū
venit hora passionis mee vt ostendā
illam naturam humanā qua habeo
mozi pro populo. dicit mater eius
ministris. quodcumq̄ dixerit vobis
facite. quia sciuit q̄ christ⁹ non nega
ret peticionem matri. Erant autē ibi
sex ydrie posite fm̄ p̄suetudinem pu
rificationis iudeoꝝum quia iudei sole
bant semper in conuiujs ydrias sex
plenas aqua habere ad lotionem et
ad alia necessaria. sed istis sex ydrijs
non fuit aqua propter negligentiam
seruientium. Et iste ydrie capiebant
singule metretas binas vel ternas
metrete fuerunt mensure. vt vna vl
amphora. dixit iesus ministris. Im
plete ydrias aqua. et impleuerūt vs
q̄ ad summum. quod omnes vide
bant. Et dixit eis iesus Haurite nūc
et afferte. architriclinio id est seruitoꝝi
cui cōmissum fuit respicere tres men
sas Et autem gustauit architriclini
us aquam vinum factum et non scie
bat vnde esset. sed ministri sciebant
qui hauserunt aquam. vocauit spon
sum dicens. seruasti vinum bonu.
vsq̄ huc: Omnis homo p̄mo dat

Sermo

vinum bonum et cum homines inebriati sunt tunc datur id quod deterius est. Hoc fecit initium signorum iesus in illa magna villa quasi civitas scilicet chana. et sic manifestavit gloriam deitatis sue et credebant in eum discipuli eius. et sic patet euangelium in generali in speciali ad nostras doctrinam est sciendum quod quadruplex est vinum. Primum est naturale. Secundum spirituale. Tertium infernale. Quartum eternale. Primum est vinum naturale quod deo dedit homini ad hominis utilitatem et ad dei honorem et laudem. Sed multi sunt qui utuntur hoc vino superflue et inde inebriantur unde multa committunt. Unde legitur figuram in genesi quod noe post diluuium inuenit vitem que habuit quatuor propaggines et diuisit in quatuor partes et plantauit in quatuor vites. et hoc dicit iosephus in scolastica historia et fudit noe sanguinem leonis iuxta vinum seu vnam vitem. iuxta secundam sanguinem ouis. iuxta tertiam sanguinem porcorum iuxta quartam sanguinem simee. Bibit vinum postquam maturum fuit et inebriatus est et dormiuit. et cham qui fuit filius eius irrisit patrem suum propter quod ait pater cham filius meus erit seruus fratrum suorum. Et alij fratres scilicet Sem et Iaphet erunt domini sui. Postquam fuit ieiunium vocauit filios suos iuxta vites et dixit eis. ecce iuxta primam vitem fudi sanguinem leonis ut qui biberit vinum usque ad ebrietatem erit velut leo opprimens destruens et percutiens: ideo modice bibatis. Qui inebriatus fuerit iuxta quam fudi sanguinem ouis dormit

viii

mansuescit vel vult orare vel confiteri: quod tamen non scit cum deuotione sed cum ebrietate. ideo modice utimini. qui vero biberit de vite iuxta quam fudi sanguinem porci vult luxuriari et se velut porcus maculare. ideo modice utimini. Qui enim inebriatus fuerit de vino iuxta quod effudit sanguinem simee facit sic simee quia quicquid viderit simee hoc etiam vult facere. Unde dicunt quod natura sinearum est. qui vult capere sineas siluestrem accipit bitumen molle et vadit infra arbores ubi simee sedet et tangit manum in bitumine et facit quasi se laualet in facie et recedit et cum descendit simee et vult se etiam lauaere cum bitumine. bitumen eius oculos claudit et sic arbores ascendere non potest et sic capitur. Ita multi cum inebriati sunt a vino faciunt sicut simee si viderint aliquem clamare clamant: si viderint ludere aliquem ludunt. et si viderint aliquem currere currunt ad peccatum et sic cum bitumine peccatorum claudunt oculos scilicet anime ne valeant ad arbores sancte crucis in mente cogitando de christo. et ideo capiuntur a venatore. id est dyabolo. Ita ait boecius. vinum modice sumptum acuit ingenium. Item catho vino te tempora quia vinum valet ad medellam corporum et laudem deo. quia de vino plecratur sanguis christi sic per nobis effudit in cruce. et sic patet primum. Secundum est spirituale vinum. de isto vino dicit in psalmo. potasti nos vino et prunitionis id est contritionis pro peccatis. istud vinum letificet hominem quo ad animam. unde psalms. Vinum letificat cor hominis. Istud vinum eterne deuotionis.

Viii

b. iij.

tionis sanat vulnera mentis et anie
 ut patet luce. Quidam vulneratus
 iacuit iuxta viam a latronibus spolia
 tus. sed venit samaritanus et infudit
 vinum et sanavit eum. Iste vulnera
 tus est peccator qui iacet extra viam
 iusticie. et venit samaritanus. i. xpus
 vel sacerdos infudit vulneribus suis
 vinum deuotionis et contritionis et
 sanatur in anima. Istud vinum mu
 tat sententiam regis. vnde. quando pec
 cator est iudicatus ad mortem eternam
 propter peccata sua et offert illud vinum
 deo. deus mutat sententiam in miseri
 cordiam. Cui legimus figuram in genesi
 vbi scriptum est quod pincerna regis pha
 raonis fuerat incarceratus et debebat
 mori. et dum sedebat in carcere vide
 bat per somnum quod creuit circa ipsum
 ad pedes suos vitis habens tres ra
 mos siue ppagines. et in quolibet ra
 mo duas. et accepit duas. et expres
 sit inde vinum in calicem et dedit regi.
 et rex accepit calicem de manu eius
 et bibit. et restituit ipsum in pristinum
 statum seu gradum. Ita spiritualiter
 peccator existens in peccatis morta
 libus est in carcere regis pharaonis
 egypti id est dyaboli. Cuius p. Funes
 peccatorum circumplexi sunt me. Cuius qui
 creuit ad pedes eius est penitentia cre
 scens in affectu cordis. habens tres ra
 mos. scilicet contritionem confessionem et
 satisfactionem. Isti tres habent tres duas
 scilicet orationem. ieiunium et elemosinam.
 quas si peccator exprimit in calicem
 cordis et obtulit regi. certe gratanter
 accipit de manu peccatoris. et resti
 tuit eum in pristinum gradum gratie
 et misericordie. et sic liberabit pecca
 tor. et sententia eterne mortis mutat

Tercium vinum est infernale quod spina
 tur damnatis. de isto vino ait moyses
 in ps. Cuius corum vna fellis et botrus
 amarissimus. Item sel draconum vi
 num corum et venenum aspidis insa
 nabile. Huius figuram legimus apo
 calipsis. vbi ait iohannes. Cuius mu
 lierem sedentem super bestiam habet
 tem vestem coccineam et bestia habuit
 septem capita. coccineas syden cleye
 habentem plenam nominibus blasphe
 mie et habuit decem cornua. et vestes
 rubeas deauratas et lapidibus preci
 osis ornatas: habens poculum vel ci
 phum in manu sua plenum vino for
 nicationis et immundicie. et spina
 uit mundo et qui bibit de cipro eius
 bibit venenum eterne mortis. Ita
 spiritualiter per istam bestiam accipi
 tur dyabolus qui est bestia crudelis
 homines libenter occidit si possit: ha
 bet septem capita. que sunt septem pec
 cata mortalia. Hec mulier est munda
 na delectatio huius poculum in manu in
 cipro aureo. vinum delectationis car
 nalis equitat per omnes plateas mundi
 et per plateas clericorum et laycorum. et
 qui bibit de vino fornicationis eius
 bibit venenum anime de quo eterna
 liter morietur. iohelis. i. expurgatissimi
 ebrii et vultate omnes qui bibitis vi
 num in dulcedine. Nam erit pocio eius
 amara bibentibus illud. Ideo sapi
 ens promonet dicens. non aspicias vi
 num splendens in vitro quia blande
 ingreditur sed nouissima illius mor
 debunt ut coluber. et sic patet tertium
 Quartum est vinum eternale in cellario
 regis altissimi. de quo vino ait aia in
 Lan. Introduxit me rex in cellarium
 vinarium ordinavit me in caritate et de

Sermo.

ist o vino p̄inabitur apostolis in die
penthecostes quādo petrus qui aī
timuit ad vocem vni⁹ mulieris xpm
negans postq̄ bibit de isto vino to
tum mundum non curauit. sed iudei
ip̄os apostolos audientes tam mira
biliter loqui dixerunt actu. hij ebr̄ij
sunt musto pleni p̄terus ait quomo
do ebr̄ij sumus cum sit hora tertia.
ebr̄ij fuerunt sed non naturali vino.
q̄ de vino eternali biberūt q̄d p̄opi
natur electis in copia. de quo legim⁹
in libro hester. Rex assuerus voca
uit omnes potentes ⁊ nobiles super
xxvij. prouincias et reginam vel pul
cram puellam videlicet hester sibi co
pulauit et fecit magnum conuiuū in
orto in quo erat domus mirabilis su
perius tanq̄ celum cum pannis co
loris celici ordinata et lapides preci
osi velut signa celi interta. et in orto
vites et vvas de argento atq̄ auro
et lapidum manuū artificiorū facte ⁊
lecti aurei et argentei et ibi dabatur
vinum in copia pro ut scilicet vnus /
quisq̄ bibere voluit de vasis aureis
Ita spiritualiter iesus christus dñs
noster significatur per assuerum et p
puellam. hester nominat animā quā
do ergo vult anīnam deuotam per
eternam copulam velut reginam ce
li assuero hyademate coronare facit
conuiuū suis principibus id est apo
stolis q̄ sunt principes celi vt ait psal
mista Principes id est apostoli gre
gati sunt cū deo abraam ibi sunt lecti
aurei id est domus bene ordinate. vt
ait Baruch. O israel q̄ ingens do
mus tua. ibi datur vinū diuinitatis
in copia delectabilis in speculo. vñd
ait. Quinque amici mei bibite vinum

134
in leticia ad quod conuiuū ⁊c.

Dominica Tercia.
Sermo nonus.

¶ Cum descendisset iesus de
monte secute sunt eum tur
be multe Marci. viij. No
ta q̄ tres male radices sunt de quib⁹
enim omnia alia peccata veniunt ⁊c.
Primum est peccatum per ignoran
tiam in patrem sicut multi dicunt do
mine ego nesciui q̄ fuit peccatum ⁊
talis ignorantia non excusat. quia ec
clesia est plena doctrinis vade audi
verbum dei et ibi docetur quid te
oportet facere. et ibi cognoscant hāc
vitam dicētes istud. Sapientie. v.
Errauimus a via veritatis et iusticie
lumen vere cognitionis non luxit
nobis. Secunda radix est peccare
in filium per infirmitatem mētis. q̄a
multi sunt qui sunt valde prouisi quā
do temptatio venit statim cōsentiūt
et in nullo resistunt. de quib⁹ ait apo
stolus. Multi sunt inter vos infirmi
nolētes resistere peccato. Tercia ma
la radix est peccare in spiritū sanctum
vt qui bene sciunt bonum et malum
bene dimittere possunt ⁊ ex certa ma
licia peccant et indurantur vt iudas
et chayn. et de his legitur in euange
lio sub specie trium hominū ⁊ quib⁹
tenet euangeliū. scilicet lepra quasi in
patrem. paralitici quasi in filium per
fidie et infidelitatis iudeorum in spi
ritum sanctum. vñd notate euange
lium. Cum descendisset iesus de
monte iuxta mare galilee vbi docuit
p̄lm audiuit quidam leprosus iesum
esse in monte voluit ad ipsum ire sed

hominibus obuiauit ei et turbe secuti
 sunt eum. Et ecce leprosus ueniens
 adorauit eum dicens: domine si vis
 potes me mundare. Et cōfessum mū
 data est lepra eius Et ait illi iesus. va
 de nemi dixeris ut nobis daret ex
 emplum. quia omnia opera nostra
 bona debemus occultare inquantū
 possumus. Ideo et ostende te sacerdo
 ti. et offer munus tuum quod precepit
 moyses illis in testimonium: Quare
 eū ad sacerdotem ire precepit ppter
 nostrā doctrinā. ut qui leprosus est i
 aia ostendat se sacerdoti in penitētia
 Et iesus ibat ulterius. et cū introisset
 capharnaum ciuitates accessit ad eū
 centurio rogans eum et dicens. Do
 mine puer meus iacet in domo para
 liticus et male torquetur. Et ait illi ie
 sus. ego etiam veniam et curabo eum
 Et respondens centurio ait. Domine
 non sum dignus ut intres sub tectum
 meum sed tū dic uerbum et sanabit
 puer meus. Nam et ego homo sum
 sub potestate imperantis cōstitutus
 hīs sub me milites. et dico huic. uade
 et uadit. et alio ueni et uenit. Et dico
 seruo meo. fac hoc et facit. Audiens
 autem iesus fidem illius ammiratus
 est. et sequentibus uidelicet apostolis
 et alijs dixit. Amen dico uobis. non
 inueni tantam fidem in israel. sicut in
 isto homine Dico autē uobis quod mul
 ti uenient ab oriente et occidēte et re
 cumbent cum abraam ysaac et iacob
 in regno celorum: Filij autē regni iudei
 eijicientur in tenebras exteriores ibi
 erit fletus et stridor dentium Et dixit
 iesus centurioni. uade fili tuus uiuit. et
 sicut credidisti fiat tibi. et sanatus est
 puer in illa hora. ecce euangelium

Quo ad thema. Cum descendisset
 iesus de monte. Nota quod quatuor
 sunt montes. scilicet mons penitenti
 um. mons proficientium. mons spe
 culantium. mons regnantium. Pri
 mus mons penitentium. uidelicet qui
 incipiunt penitere et benefacere istū
 montem penitencie ascendere debet
 peccator ad plangendum sua peccata
 Unde Jobel ppheta. ululate in mō/
 te sancto meo dicit dominus. debet eti
 am peccator montem ascendere pe
 nitentie. ut aiam suam emundet et re
 formet quā p peccata anbilauit. vñ
 dicit Isaias. Ascendite in montē et por
 tate ligna et edificate domū et accep
 tabilis mihi erit et gloriabor i uobis
 ait dominus. Ista uerba dixit ad do
 minus ad iudeos quando redierunt
 de captiuitate babilonum. Ita domi
 nus uult ad nos dicere quando redi
 mus p pñias. de captiuitate dyaboli
 a statu peccatorum nostrorum. Isti debent
 ascendere montem pñie et portare li
 gna bonorum operum. ut de eis fiat do
 mus anime. tunc dicit dñs. in ea glo
 riabor. Iste mons significat uel figu
 ratur per montem in quo fuit saluat
 loth. Unde legimus in Gen. quod dñs
 dixit ad abraam: Ecce ego subuertā
 quinque ciuitates ppter peccata eorum
 quia peccata eorum clamant ad me.
 Respondit abraam. domine si sint in
 illis centum homines boni nunquid
 propter illos centum partes illis. re
 spondit dominus. Non sunt ibi. Iste
 abraam secundo. Domine si sint ibi
 quinque partes illis ppter quinque
 partes. Rñdit si essent uel illem parcere
 si nō sunt Dixit ergo. si sunt ibi decē
 uis eis peere respondit dñs. si essent

ibi parcerem illis sed non sunt. dicit
 quarto. Domine si sunt ibi quiq; par
 ces illis. respondit dominus. non sunt
 nisi quatuor et sic non audebat ulterius
 petere. Tunc misit dominus duos
 angelos qui eduxerunt loth cum uxore
 et duabus filiabus et tunc pluit super
 illos sulphur et ignis et angeli du
 perunt loth in montem et ibi saluat
 est. ita est moraliter. Peccator enim
 existens in peccatis mortalibus habi
 tat in sodomia et gomorra. sed dicit
 dominus ad angelos. Ecce descendi
 te destruite per amaritudinem mortis
 peccatorum vilissimum. sed angeli id est
 sacerdotes orant et virgo maria et a
 braam. Domine parce malis pro
 pter bonos et iustos ut eorum meritis
 peccatores foueantur ad tempus peni
 tentie. Et quando tunc peccator agit peni
 tentiam mittit dominus sibi duos angelos
 videlicet predicatorem et gratiam diuinam. et
 ibi educant eum immediate in montem bo
 ne operationis et penitentie. et ibi saluatur cum
 totus mundus stat in timore. et cum dies
 mortis venit quando miser pecca
 tor ducit ad sulphurem et ad ignem.
 Tunc vere penitens secure stat in mon
 te penitentie. unde psalmista. Montes excelsi
 ceruis petra refugium erinacius. Su
 per quo ait cassiodorus super psalmistam
 Quia ceruus persequitur a venatoribus
 fugit ad montem. Ita penitens quam
 diabolo persequitur a dyabolo. ad montem
 penitentie. et erinacius fugit ad lapi
 dem. ubi habet suum nidum. ita peni
 tens qui est velut erinacius cum flagel
 lis et spinis fugiat cum temptationibus
 ad lapidem id est christum. Secundus mons
 proficientium est qui proficitur de die
 in diem et ibunt de virtute in vir

tutem. isti debent sugere ad montem
 sancte doctrine. unde psalmista Lange mon
 tes et fumigabunt. Unde sancti docto
 res qui docent populum verbo dei tanguntur
 manu diuina. id est gratia diuina. Et
 tunc fumigabunt montes quando verbum
 dei predicant. et sicut post fumigatio
 nem motum venit imber. et post im
 brem fructus. ita post verbum dei ir
 rigatur cor hominis et sequitur fru
 ctus bone operationis. de quibus fru
 ctibus dicit apostolus. Fructus autem spiri
 tus est caritas: mansuetudo. benigni
 tas. pax. patientia. Iste mons figura
 tur per montem sinay. de quo legimus
 Exodi. Quando filii israel exierunt
 egiptum ad terram promissionis. ve
 nerunt ad montem sinay et apparuit do
 minus moysi dicens. Ascende ad me
 in montem dabo tibi duas tabulas
 lapideas: in prima erant tria precep
 ta. videlicet unus crede deum. nec iura
 vana per ipsum. sabbata sanctifices. In
 alia erant septem precepta. videlicet
 habeas in honore parentes. non sis oc
 cisor. fur. mechus. testis iniquus alte
 rius nuptam. nec rem cupias alienam
 Qui accepit a domino decem prece
 pta et docuit filios israel id est fideles
 Ita moraliter per moysen nota predi
 catorum qui debet ascendere ad montem
 sacre scripture. et ibi dabit dominus
 sibi decem precepta qui debet docere
 filios israel id est fideles. Ut igitur profici
 ant et illa faciant et obseruent: quia
 sine illis non potest in terram promissi
 onis eterne intrare. Mat. Si vis vi
 tam ingredi serua mandata dei. Item
 iohes. Qui habet mandata mea et ser
 uat ea ille est qui diligit me. Mons pro
 ficientium mons doctrine et illum

ascende. Tercius mons est specularium id est perfectorum. de quo quarti Reg. iij. Helias ascendit in montes carmeli et mansit ibi. Et hoc propter tria ut peccatum vitaret ut feruencius oraret et ut securitatem haberet. Ita perfectus homo debet ascendere ut helias in montem speculationis vel contemplationis: ut peccata vitet. Quia homo manens in cogitationibus mundanis et occupationibus non potest celestia contemplari. Item debet ascendere ad montem contemplationis ut valeat feruencius orare: Unde cum dominus voluit orare ascendit in montem. Item debet homo ascendere montem contemplationis ut valeat securus habitare. Unde videmus quod castra fortiora sunt in montibus quam in vallibus. Ideo ait psalmista. Preparans montes in virtute tua. De isto monte legimus figuram in apocalypsi. ubi ait iohannes. Et vidi montem syon et super eum agnum stantem. et sub cuius pede fons vivus emanat. et turba magna cum eo in vestibus albis. Ita moraliter iste mons syon est mons contemplationis. quia syon dicitur speculum. et significat fidelem animam deum contemplantem. unde dicitur de ea sapientie. Speculum sine macula turba magna cum eo in vestibus albis. Ita moraliter. Iste mons syon est mons contemplationis: quia syon dicitur speculum et significat fidelem animam deum contemplantem. unde dicitur de ea sapientie. Speculum sine macula et cadens lucis eterne: illa debet ascendere ad agnum iesum christum pro nobis immolatum et montem contemplari

de quo dicitur in psalmis Sicut ros hermon qui descendit in montem syon. Idem est questio quomodo ros hermon illius montis poterat ascendere in montem syon. Respondendum secundum Lactantium super psalmistam. quod hermon multum fertilis mons est et agri ibi pascebant. et quando patres antike legis volebant deo immolare. tulerunt agnos optimos qui ibi de rore et herbis nutriebant. et illos immolabant in monte syon. Ita spiritualiter syon dicitur speculum. et significat beatam virginem mariam. que est speculum sine macula in qua descendit ros. id est spiritus sanctus. de quo ysaias. Rorate celi desuper. Et per montem significat thronus dei altissimi de quo descendit ros in utero virginis. de quo fiebat et nutriebatur agnus deus noster iesus christus pro nobis immolatus. unde iohannes. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. et sic patet tercius mons. Quartus mons est mons regnantium et clare deum inventium: et iste est mons a quo celum illuminatur. unde psalmista. Illuminatus tu mirabiliter a montibus eternis: iste mons est a quo auxilium nobis datur unde psalmista. Levavi oculos meos in montes etc. iste est mons requiescentium. Unde ait dominus per prophetam ysaiam: Ascendam oues meas in montibus israel. et ibi requiescent in herbis virentibus. iste est mons collaudantium. Unde psalmista. Fundamenta eius in montibus sanctis. et laudabunt dominum in monte sancto eius. Iste mons eternitatis figuratur in monte thabor. de quo Mattheus. Assumpsit iesus iohannem petrum et iacobum et duxit eos in montem excelsum seorsum

Sermo.

et transfiguratus est ante eos et facta sunt vestimenta eius alba sicut nix et cetera. Ita moraliter iste mons est eterna vita de quo psalmista Mons in quo beneplacitum est deo habitare. in eo etenim dominus habitabit in finem id est eternaliter: Assumpsit tres discipulos in signum quod tria genera hominum solum ascendunt in montem eternitatis cum christo. scilicet peccata sua pure confitentes et omnia vicia penitendo derelinquentes isti significatur per iacobum. Item deum cognoscentes ipsi quoque laudantes. et isti significantur per petrum. Item innocentes qui nunquam peccaverunt. unde querens david dicit. Quis ascendet in montem domini. aut quis stabit in loco sancto eius? Respondet innocens manibus et mundo corde. qui non accepit in vanum animam suam. nec iuravit in dolo proximo suo. Et isti clarificantur in corpibus cum christo clarificato. ideo igitur vestimenta eius: ut nix alba fuerunt. Isti etenim deum videbunt facie ad faciem. ideo facies eius respicit sicut sol. ergo quo ad thema Cum descendisset iesus de monte secute sunt eum turbe. Dremus ergo ipsum ut donet nobis gratiam illam ut eum valeamus sequi.

Dominica quarta
Sermo decimus.

Rat enim ventus contrarius illis Marci. Et demus in natura us quod rex sapiens diversa bella cernens populo imminere aggregat sibi milites

et principes fideles et fortes qui gentem suam possint ab inimicis defendere. Tunc autem rex tria facit quando vult eos approbare. Primo facit hastiludium ut ibi audaces fiat et ducit eos ad tormentum ut bene percuciantur. et ideo romani invenerunt hastiludium ut eorum pueri exercitentur in bellis. Unde. iij. Regum. Selac rex probavit milites. Secundo non longe ab eis est eos aspiciendo preparatus in auxilium si necesse est. Tertio eos liberans letatur. Unde dicitur in libro Reg. Rex liberavit nos de manu fortium. Unde ps. Ihericus fortium superatus est: Item arcus fortium conteretur et infirmi accincti sunt robore Eodem modo voluit christus facere rex et dominus noster. Nam deus et homo voluit pugnare pro patria huius mundi contra dyabolum et suos complices ut nos liberaret. Voluit primo eligere suos discipulos velut milites in quibus voluit eodem modo probare et experiri. utrum essent fortes et duxit eos in mare et ipse dormiens iuxta eos se posuit et postea ventos excitavit et periculosos fluctus maris de profundo excitari permisit. Tertio de illo periculo eos liberavit. et de hoc dicit evangelium presens. quod describit nobis marcus evangelista. Ascendente iesu in naviculam secuti sunt eum discipuli eius. Et ecce motus magnus factus est in mari ita ut navicula operiretur fluctibus. ipse vero dormiebat. et accesserunt discipuli eius et suscitaverunt eum dicentes salva nos perimus et dixit eis. quid timidi estis modice fidei. tunc surgens

Sermo:

imperauit uentis et mari et facta est tranquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes qualis est hic quia mare et uentus obediunt ei. Et sic patet euangelium: Quo ad thema fit autem mentio de quatuor uentis i spirituali. qui sunt nobis contrarii mouentes mare huius seculi. primus orientalis. secundus meridionalis. tertius occidentalis. quartus septentrionalis. Primus uentus est orientalis. et ille fiat quando homo originem uite cogitat quis sit. quomodo natus mundum intrauit in fletu et in miseria. et homo illud cogitat. unde ait Job. Quod egressus sum ex utero matris mee. Tunc homo contemnit facile omnem prosperitatem mundi et accipit humilitatem quasi uentum quo anima post hanc uitam nauigat ad portum salutis de quo actum apostolorum dicitur. Nauigante paulo apostolo de roma in greciam uenit uentus orientalis et mouebat mare et in periculo constituti timuerunt ualde. Et mercatores cum quibus erat paulus uidentes periculum proiecerunt mercimonia in mare et potius sanare uolebant corpora quam retinere mercimonia. Ita spiritualiter anima uolens nauigare de hoc mundo in celum uelo humilitatis habens mercimonia. id est multa temporalia rerum et proprietates mundi uenit uentus orientalis. id est consideratio quomodo homo natus uenit in hunc mundum proicit omnia temporalia et dat pauperibus quia melius est secure ire ad portum salutis quam animam mergi in profundum maris inferni. Sed post istum uentum fiat uentus superbie concu-

tiens domum conscientie. De quo legimus in libro Job. Erat iob dives et priuatus est repente omnibus diuitijs habuit septem filios et tres filias. Ascendit illis in domo primogeniti uenit repente uentus a regione deserti concutiens quatuor angulos domus que corruit et oppressit omnes pueros. Ita spiritualiter filijs iesu christi et filiabus in domo primogeniti. id est in sancta ecclesia que est domus primogeniti altissimi patris et pater ait istud in psalmo. Primogenitum ponam illum excelsum pre regibus terre. In hac domo filijs dei edentibus et bibentibus uenit uentus superbie et concutit quatuor angulos domus. id est quatuor bonas conditiones. uidelicet puritatem sedulitatem honestatem concordiam. et domus corruit. id est sancta ecclesia et omnes filios dei opprimit. Unde paulus dicit. Non simus paruuli fluctuantes ne circumferamur omni uento superbie ne anima submergatur. Ergo quomodo nati sumus in hunc mundum cogitemus. Et sic patet primus uentus. Secundus uentus occidentalis est mors. Illa fiat et animam quasi in nauem ducit per mare magnam id est mundum dum homo cogitat mortem amarissimam. quia in ista parte mundi sol occidit. Et hoc habemus frequenter cogitare quomodo homo ita mirabiliter et improuise moritur: et quomodo omnia membra corporis tanguntur: Et quomodo anima separatur. et quomodo anima a demonibus accusatur. et quomodo omnibus operibus nostris rationem reddere debemus quando taliter iste

Sermo.

ventus occidentalis flat. tunc omnes
lasciue et vanitates mundi. et dlectatio
corporis repellitur. Unde legitur
figuram in Exodo. qd qm moyses vo
lui et iussu dei filios israel ducere de
egipto multa signa fecit et precipue per
cussit terram et venerunt multe locuste
qd deuorabant fructus terre et omne
herbam viridem s; clamabant ad dnm
dicentes. Domine libera nos d ista
tribulatione. et fecit dominus flare
ventum occidentalem et arripuit lo
custas et proiecit in mara. Ita spiri
tualiter totus mundus est egiptus.
plenus locustis id est vanitatibus et
delitiose viuentibus omnem herbam
viridem id est omnes virtutes anime
corrodentibus. Sed necesse est nobis
hodie clamare ad dominum vt nos di
gnetur ab illis locustis liberare: que
deuorat substantiam pauperum. Tunc
dominus dimittit ventum occideta
lem id est memoriam mortis qui tollit
omnes vanitates id est leticias mun
danas et pijcit a se in mare rubrum.
id est penitentie. et tunc anima secure
nauigat ad portum salutis. Tercius
ventus est meridionalis et hic ventus
est dulcis. Et ille flat quando cogita
mus de vita eterna et de gaudijs ei
et generat in nobis caritatem qua ca
ritate aia nostra velut velox nauis
transit ad portum salutis. vnde anima
in canticis dicit. Veni auster per fla
ortum meum. De isto vento legitur in
quarto libro Regum. qd propter pec
cata hominum tres annos non pluit
super terram et sex menses. Sed pro
pheta helias ascendit in montem iu
sta mare et orauit septies. Et ecce celi

137
aperti sunt et venit ventus australis
et eouxit nubes. et nubes dederunt
pluuias etc. et terra dedit fructum suum.
Ita spiritualiter propter peccata ho
minis non flat ventus australis i cor
hominis vt meditetur in celestibus.
Debet igitur homo ascendere in mo
tem sancte vite et orare. tunc ventus
australis adducit pluuiam lacrimarum
et aia germinat virtutibus. In hoc
vento renouat se nihil vt ait iob. Di
cunt naturales qd nihil quando non
potest bene volare propter grauita
tem pennarum antiquarum volat contra
ventum australem qui ipm calefacit
et deponit omnes antiquas pennas.
Ita anima deuota sentiens se graua
tam cum cogitationibus malis et per
uersis vertat se ad ventum caritatis
et calefit anima et deponit omnes plu
mas viciozum. Contra hunc ventum
caritatis flat ventus inuidie qui exsic
cat omnem fontem caritatis et gratie.
Unde alibi dicit. Adducet dominus
vrentem ventum de deserto ascende
tem et siccabit fontes eius. Sed isti
duo venti sunt contrarij ideo mouet
mare huius seculi. quando enim flat
ventus australis facit animam calidam.
vt ait Salomon. Omni tempe vesti
menta sint candida siue calida. qd au
stra proflata. ideo venit contrarius
ventus ingratiudinis. De quo ait
beatus Bernardus. Ingratitudo
est ventus exsicicans omnem fontem
gratie. et sic patet tercius ventus.
Quartus ventus est aquilonaris cu
ille flat timorem eterni supplicij flat.
Unde ait propheta Hieremias. Ab
aquilone pandetur omne malum.
Debet enim ho cogitare qd luxuriosi
c. i.

Sermo.

et immundi cremabuntur sulphure. pice et igne et frigiditate. De quo ait in ps. Pluet sup peccatores laqueos ignis et sulphur spiritus peccellaz. Unde pluit dominus sup sodomam et gomozram. sulphur et ignem. et hec cogitate anuma ducitur post hanc vitam per virtutem castitatis et timoris q̄i nauis velo et malo id est malitiam ad portum salutis. Unde Ecc̄i. dicitur. Frigidus ventus aquilo fluit et congelauit cristallus ab aquis. ventus frigidus est consideratio eterni supplicij. et tunc aqua luxurie fit cristallus castitatis. **Q**uius legimus spiritualem doctrinam in naturis reru. q̄ in mari sunt quidam pisces. qui dicuntur delphines hij libenter audiunt vocem hominum dulciter cantantium. et ad flatum aquilonis se vertunt. sed austro flante obturant aures. et ponunt se ad profundum maris ne audiant vel percipiant ventu australem. qui est contrarius aquilonis. Ita spiritualiter multi sunt in hoc seculo cum flat ventus aquilonis. id est aduersitates vel infirmitates corporis vertunt se ad vocem predicatoris sicut delphini ad ventum aquilonem et libenter tunc audiunt quidquid eis consulitur. et promittunt omnia bona facere et nunq̄ amplius peccare: De quibus dicit Isaias. Domine in angustia querunt te. Rogemus ergo.

**Dominica secunda
Sermo. xi.**

Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo.

xi.

unde ergo habet zizaniam. **M**arci. viij. Nota q̄ vnusquisq̄ bonus agricola non libenter permittit agrum suum sine semine et sine fructu cum tempus fuerit seminandi. Nam seminat agrum suum scdm q̄ ager dispositus et aptus est. quia in vnam partem agri sui seminat triticum. in altera parte ordeum in tercia parte auenam. Unde dauid. Seminauerunt agros. plantauerunt vineas. et fecerunt fructum natiuitatis id est messis. Ita spiritualiter christus noluit agrum suum id est sanctam ecclesiam permittere sine semine virtutum. Nam in vnam partem seminauit semen caritatis. in aliam semine pietatis. in aliam semen misericordie. Unde ait in euangelio iohannis. Dixit iesus. discipulis suis. discite a me quia mitis sum et humilis corde. **H**oc est preceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Sed dyabolus inimicus humani generis super seminat zizaniam. videlicet inuidiam contra caritatem. contra castitatem. luxuriam. contra pietatem auaritiam. contra humilitatem superbiam. et de hoc legitur euangelium. **S**imile est regnu celorum id est p̄ns ecclesia homini id est christo qui deus et homo est pro nobis incarnatus. qui seminauit bonum semen id est virtutem in agro suo videlicet ecclesia. **C**um autem dormirent homines in somno pigritie venit inimicus homo id est dyabolus et super seminauit zizaniam in medio tritici id est virtutum. **C**um autem creuissent et herbe virtutum et fructum facere debuerant electis et iustis: tunc appa